Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1982/83: 24

om utveckling i Norrbotten (prop. 1982/83: 120)

I betänkandet behandlas proposition 1982/83: 120 bilaga 4 (arbetsmarknadsdepartementet) och bilaga 6 (industridepartementet) avsnitt C Regional utveckling samt 13 motioner varav fem väckta under allmänna motionstiden 1983.

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet behovet av arbetsmarknadspolitiska och regionalpolitiska åtgärder i Norrbottens län. Till grund för betänkandet ligger proposition 1982/83: 120 samt bilaga 4 och del av bilaga 6 till propositionen samt 13 motioner. Till betänkandet har fogats 43 reservationer och tre särskilda yttranden.

Utskottet godkänner de riktlinjer för utvecklingen i Norrbotten som läggs fram i propositionen och som grundar sig på den utvecklingsplan för Norrbotten som socialdemokraterna antog våren 1982. De andra partiernas företrädare i utskottet avstyrker propositionens förslag och reserverar sig till förmån för de riktlinjer för utvecklingen i Norrbotten som de har lagt fram i sina resp. motioner.

En särskild arbetsförmedlingsorganisation vid LKAB jämte vissa andra åtgärder för att *förstärka arbetsmarknadspolitiken* i Norrbotten tillstyrks av utskottet, bl. a. föreslås mera generösa regler för flyttningsbidrag och inlösen av egnahem samt särskilda insatser för övertaliga vid LKAB. Centerns och folkpartiets företrädare reserverar sig mot den särskilda förmedlingsorganisationen vid LKAB. Centerpartiet motsätter sig också ändrade regler för flyttningsbidrag och inlösen av egnahem.

Totalt tillstyrker utskottet för insatser på det arbetsmarknadspolitiska området drygt 342 milj. kr. Moderaterna vill i en reservation sänka detta belopp med 313 milj. kr. och förordar i stället att huvuddelen av kostnaderna i övrigt täcks genom omprioriteringar av tidigare anvisade medel (AU 1982/83: 21). Centern föreslår i reservationer att det av utskottet förordade beloppet reduceras med 70 milj. kr. samt att det senare beloppet används till förlängd gruvdrift i Svappavaara.

På det *regionalpolitiska området* tillstyrker utskottet regeringens principförslag om att förstärka företagens konkurrenskraft i Norrbottens län genom nedsättning av socialavgifterna med tio procentenheter inom industri, gruvbrytning, uppdragsverksamhet m. m. Dessutom tillstyrks en ytterligare avgiftsnedsättning vid sysselsättningsökning. Kostnaderna för

reformen beräknas till 300 milj. kr. Den definitiva utformningen av avgiftsnedsättningen beräknas ske efter förslag av regeringen i höst.

Vpk motsätter sig i en reservation att sänkning av socialavgifterna används som regionalpolitiskt medel. De borgerliga partierna förordar i en gemensam reservation att all icke-offentlig verksamhet skall omfattas av nedsättningen. Utöver moderata samlingspartiets tidigare förslag om sänkta avgifter i stödområdena A och B föreslår moderaterna att en ytterligare, regionalt differentierad, nedsättning skall övervägas i den fortsatta beredningen av frågan. Folkpartiet vill begränsa sänkningen till inlandskommunerna och centerpartiet till stödområdena A och B.

Regeringens förslag att verksamheter inom industrin m. m. i Svappavaara skall helt befrias från socialavgifter för nytillkommande sysselsättning tillstyrks av utskottet. Moderata samlingspartiet och vpk motsätter sig en sådan reduktion. Folkpartiet förordar att avgiftsbefrielsen i Svappavaara skall gälla alla icke-offentliga verksamheter – både nu befintliga och nytillkommande. Centerpartiet föreslår att avgiftsbefrielsen skall gälla hela Kiruna kommun utom centralorten samt i viss omfattning småföretag i stödområdena A och B.

Utskottet tillstyrker vidare att 200 milj. kr. anvisas för särskilda regionalpolitiska åtgärder i länet. Medlen är avsedda för stöd till bl. a. utvecklingsfonden, Svenska Rymdbolaget, glesbygdsinsatser och utbyggnad av administrativ tjänsteproduktion i malmfälten.

I skilda reservationer föreslås att detta anslag förs upp med andra belopp. Moderaterna föreslår 52 milj. kr., centerpartiet 215 milj. kr., folkpartiet 225 milj. kr. och vpk 260 milj. kr.

Regeringens förslag

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst. p.
Proposition 1982/83: 120		
I propositionen föreslår regeringen efter föredragning av statsminister Palme		
dels att riksdagen ges tillfälle att ta del av vad regeringen anfört om sysselsättningssituationen i Norrbottens län,	7	1
dels att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för utveckling i Norrbotten som förordats i propositionen.	12	2
Propositionens bilaga 4 (arbetsmarknadsdepartementet)		
I bilagan föreslår regeringen efter föredragning av statsrådet Leijon att riksdagen		
1. godkänner de riktlinjer som förordats i propositionen om en särskild arbetsförmedlings- och arbetsmarknadsinstitutsverksamhet under länsarbetsnämnden i Norrbottens län,	19	14
2. godkänner vad i propositionen förordats i fråga om försöksverksamhet med flyttningsbidrag och inlösen av egnahem m. m.,	21	15
3. till Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1983/84 under tionde hu-	24	19

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst. p.
vudtiteln anvisar ett i förhållande till proposition 1982/83: 100 bilaga 12 punkt B 1 med 28 900 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 1 258 982 000 kr.,		
4. till Arbetsmarknadsutbildning för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln anvisar ett i förhållande till proposition 1982/83: 100 bilaga 12 punkt B 2 med 2 750 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 1 914 342 000 kr.,	22	20
5. godkänner den i propositionen förordade utvidgningen av möjligheterna att anordna beredskapsarbeten i Norrbottens län,	18	16
6. medger att projekteringsbidrag får beviljas i Norrbottens län enligt de i propositionen förordade riktlinjerna,	23	17
7. till Medel för särskilda insatser för övertalighet inom Luosavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 309 000 000 kr.,	31	22
8. till Yrkesinriktad rehabilitering för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln anvisar ett i förhållande till proposition 1982/83: 100 bilaga 12 punkt C 5 med 1 300 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 462 645 000 kr.	23	21
Propositionens bilaga 6 (industridepartementet)		
I propositionen föreslår regeringen efter föredragning av statsrådet Peterson under avsnittet C Regional utveckling		
dels att riksdagen godkänner vad i propositionen anförts om nedsättning av socialavgifter för verksamheter i Norrbottens län,	26	23
dels att riksdagen till Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län för budgetåret 1983/84 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 200 000 000 kr.	31	30

Motionerna

Motioner från allmänna motionstiden 1983

1982/83: 345 av Lars Werner m. fl. (vpk) 16 11

I motionen yrkas att riksdagen uttalar sig för en strategi för utveckling av malmfälten i enlighet med motionen och hemställer hos regeringen om åtgärder och förslag härom.

1982/83: 816 av Per-Ola Eriksson m. fl. (c) 33 33

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande ett höjt anslag för regionala utvecklingsinsatser i Norrbotten och Västerbotten.

En del av yrkandet behandlas i utskottets betänkande AU 1982/83: 23.

1982/83: 1531 av Per Petersson (m) 13 5.8

I motionen yrkas att riksdagen beslutar hos regeringen anhålla att motionen överlämnas till den regionalpolitiska utredningen för beaktande.

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst. p.
1982/83: 1665 av Sören Häggroth m. fl. (s)	18	13
I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om att regeringen låter utreda förutsättningarna för en fri och gemensam arbetsmarknad på Nordkalotten.		
Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1982/83: 1662.		
1982/83: 2147 av Rune Ångström (fp) och Elver Jonsson (fp)		
I motionen yrkas		
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskilda insatser i Norrbotten.	33	34
Yrkande 1 behandlas i utskottets betänkande AU 1982/83: 23.		
Motioner väckta med anledning av proposition 1982/83: 120		
1982/83: 2259 av Christer Eirefelt (fp)		
I motionen yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande risken för konkurrenssnedvridning i samband med vissa regionalpolitiska åtgärder.	29	28
Yrkande 2 behandlas av näringsutskottet.		
1982/83: 2261 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c)		
I motionen yrkas		
1. att riksdagen ansluter till riktlinjerna för regionalpolitikens inriktning i enlighet med vad som anförs i motionen,	13, 14	6, 8
2. att riksdagen som sin mening uttalar att gällande planeringstal för befolkningen i Norrbottens län 1990 skall ligga fast,	14	7
3. att riksdagen ansluter sig till vad som anförts i motionen beträffande vikten av en differentierad näringsstruktur i Norrbotten,	15	10
4. att riksdagen beträffande socialavgifter för verksamheter i Norrbottens län beslutar dels att avslå proposition 1982/83: 120, dels beslutar att en generell nedsättning med 10 % av socialavgifterna skall gälla i stödområde A och B inom Norrbottens län enligt de riktlinjer som anges i motionen, dels beslutar att såväl befintliga som nytillkommande privata, kooperativa och statliga företag inom Kiruna kommun med undantag för centralorten helt befrias från att erlägga sociala avgifter, dels beslutar att såväl befintliga som nytillkommande privata, kooperativa och statliga företag inom stödområde A och B i Norrbottens län befrias från att erlägga socialavgifter för en lönesumma om 400 000 kr. i enlighet med vad som anförts i motionen,	27, 29	24, 25, 27
5. att riksdagen beslutar anvisa 70 milj. kr. för förlängning av driften vid Svappavaaragruvan ytterligare ett år,	17	12
6. att riksdagen beslutar att till utvecklingsfonden i Norrbottens län	31	30

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst. p.
anvisa 10 milj. kr. utöver vad som föreslås i proposition 1982/83: 120 för utbyggnad av en decentraliserad konsultorganisation,		
8. att riksdagen ansluter till vad som i motionen anförts beträffande användningen av det regionalpolitiska stödet för främjande av jordbruk, skogsbruk, turism, service, handel m. m.,	31	30
14. att riksdagen avslår regeringens begäran att till Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1983/84 anvisa ytterligare 28,9 milj. kr.,	24	6, 15
15. att riksdagen med avslag på regeringens förslag i proposition 1982/83: 120 om medel för särskilda insatser för övertalighet inom Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) till beredskapsarbeten och särskilda projekt för övertalig personal vid LKAB anvisar 262 milj. kr. i enlighet med vad som anförts i motionen,	20, 24	14, 22
Yrkandena 7, 9, 12, 13 och 17 behandlas av näringsutskottet, yrkandena 10 och 11 av jordbruksutskottet samt yrkande 16 av utbildningsutskottet.		
1982/83: 2267 av Per Petersson (m)		
I motionen yrkas		
1. att riksdagen beslutar om differentierad sänkning av socialavgifterna i Norrbotten i enlighet med motionens förslag,	28	25
4. att riksdagen beslutar att till den arbetande regionalpolitiska kommittén överlämna i motionen nämnda förslag rörande transport- och marknadsföringsstöd samt lägre elskatt.	30	29
Yrkande 2 behandlas av jordbruksutskottet och yrkande 3 av näringsutskottet.		
1982/83: 2268 av Bruno Poromaa (s) och Sören Häggroth (s)		
I motionen yrkas		
2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts angående ADB-utnyttjande.	32	30
Yrkande 1 behandlas av trafikutskottet.		
1982/83: 2269 av Bruno Poromaa (s) och Sören Häggroth (s)	32	32
I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförs i motionen om användande av regionalpolitiskt stöd för ombyggnad av outnyttjade bostadslägenheter till kontorslokaler m. m.		
1982/83: 2271 av Lars Werner m. fl. (vpk)		
I motionen yrkas		
3. att riksdagen beslutar avslå de i propositionen föreslagna sänkningarna av socialförsäkringsavgiften,	26	23, 26
4. att riksdagen bifaller övriga i propositionen framlagda förslag,	16	11, 34
9. att riksdagen beslutar bevilja 50 milj. kr. till extra stöd åt regionalt förankrad enskild eller kooperativ småföretagsamhet i Norrbotten,	32	30

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst. p.
10. att riksdagen beslutar bevilja ett förstaårsanslag på 10 milj. kr. för idé- och förslagsverksamhet i enlighet med vad som anförs i motionen,	32	30
11. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en omformning av vissa arbeten i den arbetsmarknadspolitiska sektorn till anställningar av fast karaktär.	24	22
Yrkandena 1–2 och 5–8 behandlas av näringsutskottet.		
1982/83:2272 av Rune Ångström m. fl. (fp)		
I motionen yrkas		
1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för utvecklingen i Norrbottens län som anförs i motionen,	15	9, 34
6. att riksdagen godkänner vad som i motionen anförts om nedsättning av socialavgifter för icke-offentlig verksamhet i inlandskommunerna i Norrbottens län,	28	24
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts i fråga om medel för kommunala oljereduktionsplaner,	32	30
9. att riksdagen anvisar ramanslag på 25 milj. kr. för glesbygdsinsatser m. m. till länsstyrelsen i Norrbottens län för budgetåret 1983/84,	32	30
11. att riksdagen beslutar att nedsättning till noll av socialavgifter (inkl. allmänna löneavgiften) skall ske i Svappavaara för all icke-offentlig verksamhet,	28	26
17. att riksdagen godkänner de organisatoriska riktlinjer som förordas i motionen i fråga om en särskild arbetsförmedlings- och arbetsmarknadsinstitutverksamhet,	20	14
18. att riksdagen avslår förslaget att projekteringsbidrag får beviljas i Norrbottens län enligt de i propositionen förordade riktlinjerna.	23	17
Yrkandena 2 och 13 behandlas av trafikutskottet, 3–5 och 12 av civilutskottet, 7 och 14 av näringsutskottet, 10 av finansutskottet, 15 av skatteutskottet, 16 av jordbruksutskottet samt 19 av utbildningsutskottet.		
1982/83:2273 av Alf Wennerfors m. fl. (m)		
I motionen yrkas		
1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för utveckling i Norrbotten som i motionen förordats,	11, 15	3, 5, 10
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om nedsättning av socialavgifter,	27	25
3. att riksdagen till *Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län* för budgetåret 1983/84 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 52 000 000 kr.,	31	30
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utvärdering av verksamheten vid den statliga servicecentralen i Gällivare (SIGA),	32	31

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst. p.
5. att riksdagen avslår regeringens förslag att till *Arbetsmarknadsutbildning* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln anvisa ett i förhållande till prop. 1982/83: 100 bil. 12 punkt B 2 med 2 750 000 kr. förhöjt reservationsanslag,	25	20
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att minska ungdomsarbetslösheten,	12	4
7. att riksdagen avslår regeringens förslag att till *Medel för särskilda insatser för övertalighet inom Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB)* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 309 000 000 kr.,	24	22
8. att riksdagen godkänner vad som i motionen anförts om omställningsbidrag för personal vid LKAB,	20	18
9. att riksdagen avslår regeringens förslag att till *Yrkesinriktad rehabilitering* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln anvisa ett i förhållande till prop. 1982/83: 100 bil. 12 punkt C 5 med 1 300 000 kr. förhöjt reservationsanslag.	25	21

Utskottet

Riktlinjer m. m.

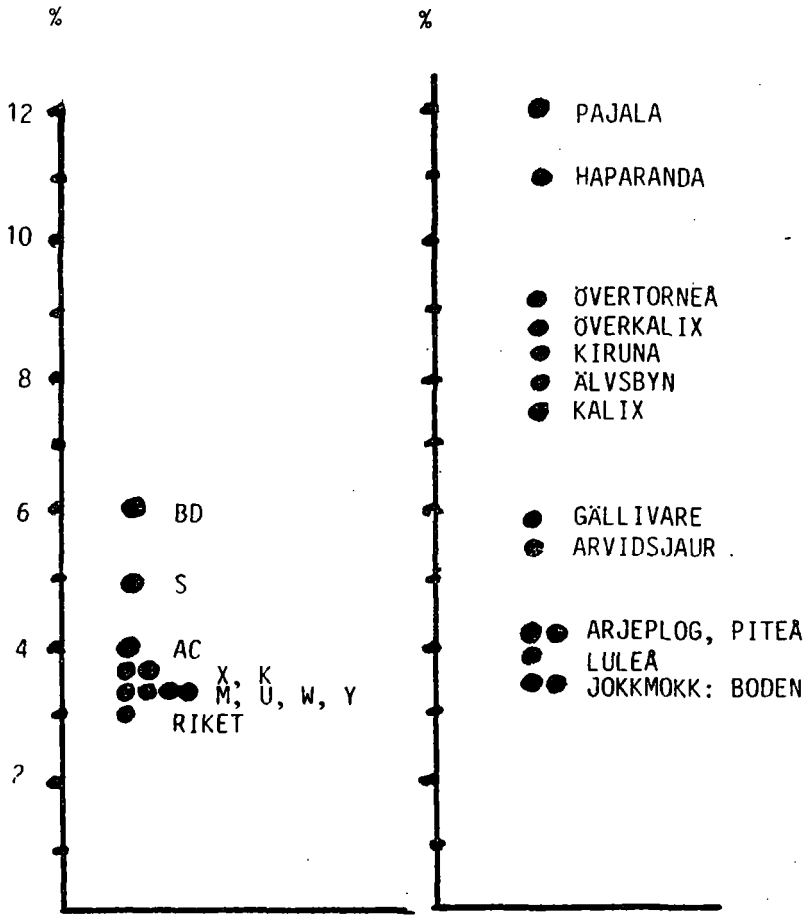
Utvecklingen i Norrbotten

I propositionen redogör statsministern och industriministern inledningsvis för sysselsättningssituationen i Norrbottens län (s. 2–3 resp. s. 4–5). Av redogörelserna framgår att regionala utvecklingsproblem inte är en ny företeelse i Norrbotten. Under 1950- och 1960-talen berodde dessa problem främst på strukturförändringar inom jord- och skogsbruk. Sysselsättningen minskade samtidigt som arbetskraftsutbudet ökade från en i genomsnitt ungdomlig befolkning. Nettoutflyttningen under 1960-talet uppgick till ca 30 000 personer.

Under första delen av 1970-talet blev utvecklingen bättre. Befolkningen i länet ökade och under tiden fram t. o. m. år 1976 hade Norrbotten inflyttningsöverskott. Antalet sysselsatta ökade under perioden 1970–1975 med drygt 16 %. Alla näringsgrenar utom jord- och skogsbruk växte till, kraftigast offentliga tjänster som ökade sin sysselsättning med över 30 %. Sysselsättningen inom industrin ökade under samma period med 19 %.

I slutet på 1970-talet stagnerade befolkningsutvecklingen i Norrbotten. De senaste åren har befolkningen i länet minskat. En orsak till den svagare utvecklingen är de strukturproblem som drabbat järn-, stål-, gruv- och skogsindustrin. Dessa branscher svarar i Norrbotten för ca 70 % av industrisysselsättningen. Trots sysselsättningsproblemen inom industrin

Andel arbetslösa 1982

ökade den totala sysselsättningen under slutet av 1970-talet i Norrbotten. Sysselsättningsgraden fortsatte att öka men var år 1980 ändå betydligt lägre än i riket.

Även om länet som helhet periodvis haft en ganska gynnsam utveckling har vissa delar av Norrbotten genomgående haft svåra sysselsättningsproblem. Det gäller framför allt kommunerna i Kalixälvens och Torneälvens dalgångar. Problemen vid Luossavaara-Kiirunavaara AB:s (LKAB) gruvor i malmfälten har ytterligare förvärrat det redan tidigare besvärliga arbetsmarknadsläget i den norra delen av länet. Krisen förstärks nu i framför allt Kiruna kommun men även i andra kommuner eftersom många människor arbetspendlar till malmfälten.

Arbetsmarknadssituationen i februari 1983 innebar att 6,3% av befolkningen i åldrarna 16–64 år i Norrbotten var arbetslös. Ytterligare 7,2% omfattades av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Totalt stod således

13,5 % utanför den reguljära arbetsmarknaden. Motsvarande andel för riket som helhet var 6,8 %. Länet med det efter Norrbotten högsta värdet var Värmland med 10 %, följt av Västerbottens län och Gävleborgs län.

Det kan också konstateras att sysselsättningsgraden, dvs. andelen förvärvsarbetande av befolkningen i åldrarna 16–64 år, är den lägsta i riket. År 1980 uppgick denna andel av arbetskraften totalt sett till 70 %. Motsvarande värde för riket var 75,5 %. Sysselsättningsgraden är lägre i Norrbotten än i riket för både män och kvinnor. Värdena för år 1980 är 77,0 % resp. 81,7 % för männen och 62,5 % resp. 69,1 % för kvinnorna.

Den relativa arbetslösheten under år 1982 i Norrbottens olika kommuner redovisas i figuren på s. 8. Som jämförelse visas värden även för ett antal län med den efter Norrbotten högsta arbetslösheten. Som framgår hade Norrbottens län dubbelt så hög arbetslöshet som riket i genomsnitt, och Pajala kommun hade dubbelt så höga värden som Norrbottens län. Ser man till det aktuella sysselsättningsläget i malmfälten kan noteras att Kiruna nu har en betydligt större arbetslöshet än Gällivare. Det kan också konstateras att de förändringar som nu förestår inom LKAB främst drabbar Kiruna kommun.

Skälen till det besvärliga sysselsättningsläget är enligt propositionen flera. En viktig orsak är industrins förhållandevis begränsade omfattning. En annan är att den industri som finns har en svag utveckling och har drabbats av strukturproblem. Hela 70 % av länets industrisysselsättning återfinns som tidigare nämnts inom basindustribranscher som gruv-, stål- och skogsindustri. Den tidigare omfattande sysselsättningen inom byggnads- och anläggningssektorn minskar kraftigt bl. a. till följd av den minskade vattenkraftsutbyggnaden i länet. Likaså fortsätter – om än i långsammare takt – sysselsättningsminskningen inom jord- och skogsbruket. Med den lägre utbyggnadstakt som råder inom den offentliga sektorn innebär detta sammantaget att antalet arbetstillfällen nu sjunker i länet. Samtidigt ökar antalet personer i yrkesverksam ålder beroende på att ålderssammansättningen hos länets befolkning är gynnsam.

Vad som anförs i propositionen om sysselsättningsläget i Norrbotten och som utskottet här delvis redogjort för ger inte anledning till ytterligare kommentarer från utskottets sida. Utskottet föreslår att propositionens redogörelse för *sysselsättningsläget i Norrbottens län* med det anförda läggs till handlingarna.

Den allmänna inriktningen av sysselsättningsåtgärderna

De stora sysselsättningsproblemen i Norrbotten har lett till att länet sedan länge varit högt prioriterat när det gäller användningen av reguljära arbetsmarknads- och regionalpolitiska åtgärder. Detta återspeglas t. ex. i stödområdesindelningen och i de arbetsmarknads- och regionalpolitiska åtgärdernas omfattning.

Extra medel har också anvisats de senaste åren dels för rekonstruktion

av de statliga företagen inom basnäringarna, dels för särskilda åtgärder inom de regional- och arbetsmarknadspolitiska områdena.

Riksdagen har, när det gäller de senare insatserna, vid två tillfällen – åren 1979 och 1982 – beslutat om särskilda åtgärdsprogram för att främja sysselsättningen i Norrbotten. Det år 1979 beslutade åtgärdsprogrammet omfattade stöd till länet på totalt 1 miljard kronor. Riksdagsbeslutet våren 1982 omfattade stödinsatser i länet på totalt ca 350 milj. kr. Dessutom beslutade riksdagen då om en sänkning av socialavgifterna i kommunerna Gällivare, Jokkmokk, Kiruna och Pajala.

Trots de omfattande insatser som sålunda gjorts är problemen inom näringslivet och därmed för sysselsättningen fortfarande mycket stora. Om den nuvarande utvecklingen fortsätter, hotas viktiga värden i Norrbotten, det svenska industrisamhället mister en viktig bas, och en betydande del av landets samlade produktionsförmåga kan gå förlorad.

Som statsministern framhåller i propositionen har Norrbotten under decennier lämnat viktiga bidrag till vårt lands utveckling. Länets naturliga tillgångar har tagits till vara, till gagn för det egna länet och för det svenska folkhushållet.

Extraordinära insatser måste nu sättas in för att vända utvecklingen i Norrbotten och skapa förutsättningar för en ny framtid i länet.

Propositionens förslag till allmänna riktlinjer för utvecklingen i Norrbotten utgår från den utvecklingsplan för Norrbotten som arbetarrörelsen presenterade i början av år 1982. Utvecklingsplanen innehåller fem steg. Nedan redovisas planens olika delar och i anslutning därtill de förslag som lämnas i propositionen.

I ett första steg skulle, enligt utvecklingsplanen, åtgärder vidtas för att allmänt stärka konkurrenskraften i det norrbottniska näringslivet. Detta skulle åstadkommas genom sänkta produktions- och transportkostnader för industrin.

I propositionen lämnas förslag om medel för en finansiell rekonstruktion av LKAB. Vidare föreslås bidrag till LKAB:s malmtransporter.

För att göra det möjligt att sänka produktionskostnaderna inom industrin lämnas förslag om nedsättning av socialavgifterna för företag inom bl. a. gruvor och tillverkningsindustri. För Svappavaara, där situationen bedöms som speciellt allvarlig, föreslås i propositionen att företagen helt befrias från lagstadgade socialavgifter för nytillkommande sysselsättning.

I ett andra steg skulle enligt utvecklingsplanen effektivare system skapas för statligt finansiellt stöd till näringslivet i länet. Det skulle ske bl. a. genom förstärkt regionalpolitiskt stöd och ytterligare resurser till utvecklingsfonden i länet.

I propositionen lämnas förslag om tillskott till utvecklingsfonden och särskilda resurser till bl. a. industriprojekt.

I ett tredje steg skulle enligt utvecklingsplanen företagens konkurrensförmåga stärkas genom intensifierade insatser inom marknadsföring, teknikutveckling och utbildning.

Propositionen innehåller förslag om bl. a. förstärkta resurser till högskolans forskning och lokalförsörjning. Åtgärderna är i stor utsträckning inriktade på att stimulera näringslivets utveckling.

I ett fjärde steg skulle enligt utvecklingsplanen konkreta investerings- och utvecklingsprojekt förverkligas inom skilda näringsgrenar.

I propositionen föreslås resurser till SSAB för vidareutveckling av metallurgin samt för investeringar i bl. a. miljö- och energiteknik.

Inom kommunikationssektorn lämnas förslag om investeringar i malmbanan, Kiruna flygplats och vägar med speciell betydelse för skogsindustrins transporter.

Propositionen innehåller också förslag om resurser till skogsbilvägar och skogsvård.

Förslag lämnas om en sammanhållen plan för energiproduktion och energianvändning. Ökat stöd föreslås bl. a. till fastbränsleanläggningar, energisparåtgärder och ombyggnadsåtgärder. I arbetet med denna planering får länsstyrelsen en central roll.

Resurser ställs också till förfogande för särskilda projekt och åtgärder för att öka sysselsättningen i Norrbottens län. Det gäller bl. a. turism, särskilda glesbygdsinsatser och insatser för att på olika sätt stimulera fram ny industrisysselsättning och få ytterligare verksamhet inom bl. a. administrativ tjänsteproduktion till länet.

Det femte steget i utvecklingsplanen skulle bestå av omedelbara arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

I propositionen lämnas förslag om särskilda resurser till arbetsförmedling, utbildning och arbetsmarknadspolitiska insatser.

Sedan utvecklingsplanen presenterades har sysselsättningsläget i malmfälten förvärrats genom de svårigheter som har drabbat LKAB. Förslagen i propositionen har anpassats härtill.

Sex av de avgivna motionerna tar upp den allmänna inriktningen av åtgärderna för att lösa sysselsättningsproblemen i Norrbotten.

I motion 2273 av Alf Wennerfors m. fl. (m) anförs inledningsvis att de åtgärder moderata samlingspartiet i andra sammanhang föreslagit för att sänka företagens omkostnader skulle ge en bättre förutsättning för näringslivets utveckling i Norrbotten. Man erinrar i motionen om att moderata samlingspartiet konsekvent sagt nej till regeringens förslag om ökade pålagor på näringslivet.

Det framhålls vidare i motion 2273 att om den enskilda sektorn skall kunna expandera är det nödvändigt att ansträngningarna inriktas på verksamheter som i huvudsak ligger utanför de traditionella basnäringarna. Som exempel nämns data- och elektronikområdet. Även den privata tjänstesektorn sägs ha förutsättningar att expandera.

Lönebildningen och lönekostnaderna har enligt motionen avgörande betydelse för sysselsättning och företagande i Norrbotten under de kommande åren. En fortsatt lönestelhet utan anpassning till olika företags,

branschers och regioners lönebetalningsförmåga minskar förutsättningarna för en positiv sysselsättningsutveckling. Många viktiga jobb och företag i Norrbotten torde ha offrats på den solidariska lönepolitikens altare under årens lopp. Ansvaret för att detta inte fortsätter vilar enligt motionärerna tungt på arbetsmarknadens parter i kommande års avtalsförhandlingar.

Det påpekas i motionen att ungdomens situation är särskilt svår i Norrbotten på grund av bristen på ingångsjobb i det norrbottniska näringslivet. Detta beror i viss utsträckning på den extremt svåra arbetsmarknadssituationen i länet men kan också förklaras av samma faktorer som är grunden till ungdomens svårigheter på arbetsmarknaden i Sverige som helhet: höga ingångslöner, arbetsmarknadslagstiftningen och brister i yrkesutbildningens organisation. Många ungdomar i Norrbottens inland, som vill skaffa sig en yrkesutbildning, tvingas göra detta långt hemifrån och med liten chans att kunna återvända och få jobb i företag på hemorten. Moderata samlingspartiets förslag till lärlingsutbildning skulle enligt motionen rejält förändra den nuvarande situationen och öppna nya vägar till utbildning och jobb för Norrbottens ungdomar.

När det först gäller *riktlinjerna för utvecklingen i Norrbottens län* godkänner utskottet vad som anförs i propositionen. Utgångspunkt för propositionen på denna punkt är den utvecklingsplan för Norrbotten som socialdemokraterna antog våren 1982.

I fråga om yrkanden som i övrigt rör riktlinjerna för utvecklingen i Norrbotten kan erinras om att utskottet redan i sitt betänkande om arbetsmarknadspolitiken (AU 1982/83: 21) behandlat de synpunkter som läggs fram i moderata samlingspartiets partimotion 2273 om de förutsättningar som den *ekonomiska politiken ger för sysselsättningspolitiken* generellt och därmed för Norrbotten. Det gäller företagens kostnader samt de statliga avgifternas och lönebildningens betydelse för dessa kostnader m. m. Utskottet avstyrkte de då aktuella yrkandena, och dessa avslogs också av riksdagen. Detsamma blev fallet med moderata samlingspartiets förslag till *åtgärder mot ungdomsarbetslösheten,* bl. a. ett utbyggt lärlingssystem. Något nytt har inte tillkommit i dessa ärenden som ger riksdagen anledning till ändrade ställningstaganden i detta sammanhang. Motion 2273 bör alltså avslås i dessa delar.

Moderata samlingspartiet anför vidare i samma motion att den selektiva stödpolitik som bedrivits i Norrbotten har misslyckats i grunden. Generellt verkande åtgärder föreslås därför. Det sägs i motionen att generella insatser medför att även företag utan problem kan växa utöver sina tidigare möjligheter. Vidare kan den privata tjänstesektorn utvecklas snabbare, vilket är betydelsefullt från sysselsättningssynpunkt. Möjligheterna att starta nya företag förbättras väsentligt om de totala kostnaderna sänks. De konkurrenssnedvridande effekter som följer i spåren av selektivt företags- och sysselsättningsstöd undviks. Arbetstillfällen, som annars riskerar att konkurreras ut i ett företag som ett resultat av stöd till ett annat företag i samma bransch, kan därmed bibehållas, avslutar motionärerna.

Även Per Petersson (m) argumenterar i motion 1531 för användning av generella medel när det gäller insatser i Norrbotten. Skälet är främst att förutsättningarna för näringslivets utveckling måste göras mera lika med övriga landet.

När det gäller *avvägningen mellan selektiva och generella medel i arbetsmarknads- och regionalpolitiken* som tas upp i motionerna 2273 och 1531 är det utskottets mening att det i propositionen har gjorts en lämplig avvägning. Inslaget av selektiva stödåtgärder till bl.a. näringslivet måste bli stort i regioner med så stora sysselsättningsproblem som Norrbotten. Att exempelvis öka de generella åtgärderna genom en större nedsättning av socialavgifterna på bekostnad av företagsinriktade stöd till investeringar kan utskottet inte acceptera när det gäller Norrbotten. Frågan om avvägningen mellan dessa båda huvudtyper av stöd i regionalpolitiken övervägs för övrigt av den pågående utredningen om regionalpolitiskt stöd till näringslivet. Något ytterligare initiativ när det gäller utredning av dessa frågor som föreslås i motion 1531 är inte nödvändigt. Med det anförda avstyrks motionerna 2273 och 1531 i här aktuella delar.

Centerpartiet erinrar i sin partimotion 2261 om de omfattande åtgärder som vidtagits i Norrbotten efter regeringsskiftet år 1976 då enligt motionen en ny mera decentralistiskt inriktad regional- och näringspolitik började att genomföras under centerpartiets ledning.

Det påpekas i motionen att de allmänna ekonomiska förutsättningarna för regionalpolitiken har förändrats i väsentliga avseenden under 1970-talets lopp. Under 1980-talet kan tillväxten i ekonomin förväntas bli avsevärt lägre än under 1960-talet och i början av 1970-talet. Politiken måste därför inriktas på att initiera och stödja nyskapande och nyföretagande samt att utveckla den verksamhet som finns i de utsatta regionerna. Det är nödvändigt att samhället förfogar över effektiva medel i syfte att såväl påverka industriinvesteringarna som den växande andelen sysselsatta inom service- och tjänstesektorn ur regionalpolitisk synpunkt. De arbetsmarknads-, regional- och industripolitiska insatserna måste därför samordnas. Målsättningen måste enligt centerns partimotion vara att ingen av arbetsmarknadspolitiska skäl skall mot sin vilja tvingas flytta från sin hemort. Centerpartiet kan enligt motionen inte acceptera en målmedvetet ökad geografisk rörlighet varken som medel för att öka den ekonomiska tillväxten eller för att lösa sysselsättningsproblem vid strukturförändringar. I stället måste en yrkesmässig rörlighet stimuleras mellan olika företag och branscher.

Det sägs vidare i motionen att förslagen i propositionen huvudsakligen är av defensiv karaktär och framför allt inriktade på rent finansiellt stöd till de statliga företagen för täckande av redan upplupna förluster samt rena arbetsmarknadspolitiska åtgärder i syfte att underlätta en flyttning från länet. Någon större optimism och framtidstro kan inte skönjas i de socialdemokratiska förslagen. Det förefaller enligt motionärerna mera vara ett

eko från 1960-talets koncentrationspolitik. Enligt centerpartiets uppfattning måste de planeringstal som fastlagts i 1981/82 års regionalpolitiska beslut gälla och de närings-, regional- och arbetsmarknadspolitiska åtgärder som vidtas anpassas efter detta mål. Utgångspunkten för samhällets insatser skall således vara att Norrbottens län år 1990 skall ha en befolkning som uppgår till 267 000 – dvs. samma befolkningstal som för år 1981.

Utskottet tar först upp kritiken i centerpartiets partimotion 2261 om att förslagen till åtgärder i propositionen inte är inriktade på att *motverka befolkningsomflyttning* utan tvärtom stimulerar till sådan. Utskottet vill erinra om att av de ca 4 000 milj. kr. som propositionens förslag kostar under en treårsperiod är endast 28,9 milj. kr. dvs. mindre än 1 % avsedda för flyttningsbidrag och liknande insatser. Utskottet kan inte heller se att centerpartiets förslag till sysselsättningsåtgärder har en principiellt sett annan utformning än propositionen. De åtgärder som centepartiet föreslår och som avviker från propositionens förslag uppgår – om man bortser från förslagen om Svappavaara som är av temporär art – till drygt 1 % av totalbeloppet på 4 000 milj. kr. Utskottets slutsats av detta förhållande blir att propositionens och motionens förslag får ungefär samma inverkan när det gäller befolkningsomflyttningen i Norrbotten. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2261 i motsvarande del.

I motion 2261 yrkas också att den *planeringsnivå för Norrbotten* som riksdagen beslutade våren 1982 (AU 1981/82: 23) skall ligga fast. Utskottet har ingen annan uppfattning. Beslutet innebar att planeringen skulle inriktas mot en oförändrad befolkning år 1990. Enligt länsstyrelsens senaste prognos skulle befolkningen komma att minska med 17 000 personer fram till denna tidpunkt. Den beslutade planeringsnivån för år 1990 är därför ett mycket ambitiöst mål som förutsätter att nuvarande negativa utveckling bryts. De åtgärder som läggs fram i propositionen har ett sådant syfte. Några ytterligare uttalanden med anledning av motion 2261 behövs inte på denna punkt. Utskottet avstyrker därför motionen i denna del.

När det gäller *fördelningen av sysselsättningsåtgärderna inom Norrbotten* vill motion 2261 slå fast att de närings- och regionalpolitiska insatserna skall utgå från det stödområdessystem som finns. Stödområdesindelningen, framhålls det vidare, måste ligga till grund för hur de samhälleliga insatserna fördelas så att satsningarna sker i de områden där de bäst behövs. Denna principiella inställning är också utgångspunkt för centerpartiets inställning till hur insatserna i Norrbotten bör ske.

Även Per Petersson (m) framför i motion 1531 synpunkter på hur de regionalpolitiska insatserna skall fördelas. I motionen stryks under att det selektiva regionalpolitiska stödet måste koncentreras till regioner med långvariga sysselsättningsproblem.

Utskottet har samma uppfattning som motionerna 2261 och 1531 att de delar av länet som har de största problemen skall prioriteras. Det innebär

t. ex. att ett förmånligare stöd skall ges i inlandet än i de mera tätbefolkade områdena vid kusten. Det är naturligt att malmfältskommunerna och kommunerna i Kalix- och Torneälvdalarna får ta emot en förhållandevis stor del av insatserna. Det är också naturligt att det i malmfälten är Kiruna kommun som prioriteras med hänsyn till att sysselsättningsläget redan nu är svårt och till att de förestående sysselsättningsminskningarna inom LKAB i huvudsak drabbar denna kommun. Stödområdesindelningen återspeglar de regionalpolitiska problemens omfattning och är en självklar utgångspunkt när det gäller de regionalpolitiska stödinsatsernas fördelning. Med hänvisning till vad utskottet anfört behöver här aktuella yrkanden i motionerna 1531 och 2261 inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Liksom i motion 2261 erinras i motion 2272 av Rune Ångström m. fl. (fp) om de insatser som gjorts i Norrbotten under senare år. Det framhålls att med de stimulansåtgärder som beslutades åren 1979 och 1982 inleddes en ny och mera aktiv sysselsättningspolitik för Norrbotten. Den innebar enligt motionen en *prioritering av långsiktigt verkande industrifrämjande insatser* framför mera kortsiktiga åtgärder såsom beredskapsarbeten och tidigareläggning av statliga beställningar. Det fortsatta stödet till Norrbotten bör ha samma inriktning.

Uppfattningen i motion 2272 om att långsiktigt verkande industrifrämjande insatser bör prioriteras framför mera kortsiktiga åtgärder på det arbetsmarknadspolitiska området kan utskottet i och för sig dela. Enligt utskottets mening kan man emellertid inte minska på de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna förrän de långsiktiga åtgärderna har fått effekt. Med det sysselsättningsläge som nu råder i Norrbotten skulle en prioritering av de långsiktiga åtgärderna rimligen leda till att de medel som i motionen blir anvisade för sådana ändamål borde ökas utöver propositionens förslag. De åtgärder som förs fram i motion 2272 tyder dock inte på att en annan avvägning gjorts i detta hänseende i motionen än i propositionen. Någon åtgärd med anledning av motion 2272 i denna del är därför inte påkallad.

Det sägs slutligen i centerpartiets partimotion 2261 att utvecklingen har visat hur sårbart länet är vid ekonomiska lågkonjunkturer med sjunkande priser och minskande efterfrågan på t. ex. skog, malm och stål. Basindustrierna måste därför kompletteras med ett brett utbud av småföretag. För att uppnå en utveckling mot en mer differentierad näringsstruktur krävs kraftiga stimulanser för att öka och stärka småföretagsamheten. Utvecklingsfonden har enligt motionärerna ett stort ansvar att här bidra till en sådan utveckling.

Utskottet delar uppfattningen i motion 2261 om behovet av att *differentiera näringslivet i Norrbotten*. Liknande synpunkter framförs också i moderata samlingspartiets kommittémotion 2273. Utskottet konstaterar att regeringens förslag i propositionen har samma syfte. De aktuella motionsyrkandena bör därför inte föranleda någon åtgärd.

Krisen i Norrbotten är enligt vpk:s partimotion 2271 en del av de lagbundet framträdande motsättningar och mönster som uppträder under det rådande produktionssättet. Till dessa mönster hör tendensen till ojämn regional utveckling. Den europeiska industrialiseringen skapade i två etapper (från 1850 och från 1890) en stark expansion för råvaruexploatering i norra Sverige. Den därav följande kapitalbildningen överfördes till färdigvaruindustri i andra delar av landet. Norrbotten blev enligt motionen en råvaruberoende, ensidig, "kolonial" ekonomi.

En säregenhet spelade enligt motionärerna roll just för Norrbotten. När de traditionellt höga födelsetalen och stora ungdomskullarna på 1960-talet mötte en allt sämre arbetsmarknad, utlöstes en våg av flyttning söderut. Numera är flyttningen som tvångsmässig utväg borta – krisen i hela landet gör att arbetslösheten ackumuleras inom länet.

En granskning av propositionen visar enligt motionärerna att den egentligen inte är relaterad till de verkliga problemen i Norrbotten. Den föreslår ett knippe åtgärder av uppehållande natur, en kraftig nedskärning av sysselsättningen inom LKAB och följdriktigt också en avsevärd summa till arbetsmarknadsåtgärder. Det är egentligen endast de föreslagna trafikinvesteringarna och byggnadsprojekt inom högskolesektorn, som kan betecknas som utvecklingsåtgärder, och de är av begränsat omfång. I övrigt föreslår man åtgärder, som har karaktär av lätt desperata improvisationer.

Vpk underkänner den plan som ligger till grund för propositionens förslag och anser att en plan, som verkligen är ägnad att effektivt bekämpa arbetslösheten och de ekonomiska problemen i Norrbotten, måste erkänna och utgå från vissa grundläggande omständigheter.

De gamla basnäringarnas storhetstid är enligt motionen slut. Något ökat totalt antal arbeten i dessa näringar i förhållande till nuläget är inte möjligt att åstadkomma och kan aldrig mer förutses. Däremot kan framtida sysselsättningstillfällen försvaras genom högre och bättre förädling och eventuell anknytning till vissa nya marknader. Motionärerna menar vidare att ett större nettotillskott av arbeten kan tillskapas i nya, av råvarubasen mer oberoende industrier. Stöd till kommunerna kan vidare stärka den offentliga sektorn och hindra att dess ekonomiska grund undergrävs. Här beskrivna synpunkter på differentiering av näringslivet i Norrbotten har redan behandlats av utskottet ovan.

Det sägs slutligen i motion 2271 att det privata kapitalet – sett i stort – under detta århundrade inte har visat något egentligt intresse för Norrbotten. Det är helt tydligt att kapitalbildning och vidare industrialisering till större delen måste ske i samhällelig regi, under inflytande från länsbefolkning och fackföreningsrörelse, slutar motionärerna.

Liknande synpunkter på utformningen av en plan för utveckling av Norrbotten framförs i vpk:s partimotion 345 som väcktes under allmänna motionstiden år 1983.

När det gäller vpk:s yrkande om en *plan för Norrbotten* vill utskottet

erinra om att frågor av det slag som tas upp i motionerna 345 och 2271 behandlas i det löpande länsplaneringsarbetet. Regeringen har också givit länsstyrelsen i uppdrag att inom ramen för denna verksamhet och i samarbete med utvecklingsfonden utarbeta ett regionalt industripolitiskt program. Detta beräknas föreligga under hösten 1983. Med det anförda avstyrks motionerna 345 och 2271, den senare i aktuell del.

Övriga förutsättningar för utskottets ställningstagande

Den bedömning av insatsbehoven i Norrbotten som utskottet gör i det följande bygger när det gäller förhållandena i malmfälten på att LKAB:s nyligen upprättade strukturplan genomförs. LKAB uppger i denna plan att den fortsatta tillbakagången för högfosformalmer, frånvaron av en tillräckligt stor marknad för pellets och de kvardröjande kvalitetsnackdelarna hos lågfosforprodukterna medför att företagets problem koncentreras till Kiruna och Svappavaara. Malmberget i Gällivare kommun är i dag en gruva som ur kvalitetssynpunkt inte längre inger oro. Enligt LKAB bör Kiruna och Malmbergets gruvor med tillhörande pelletsverk fortsättningsvis svara för LKAB:s hela produktion, medan Svappavaara bör avställas med möjlighet att vid en kraftigt förbättrad marknadssituation kunna tas i drift igen. Den produktionsnivå som planen bygger på innebär att en övertalighet motsvarande ca 1 500 personer uppstår inom LKAB inräknat de 320 personer som redan har sagts upp.

Utskottets överväganden i det följande bygger vidare på att en finansiell rekonstruktion av LKAB kommer till stånd samt på att företaget får medel för förlängda uppsägningstider vid friställningar samt för sysselsättningsåtgärder för övertalig personal under budgetåret 1982/83.

Centerpartiet anser i motion 2261 att driften i Svappavaara skall upprätthållas ytterligare ett år vilket avses ge människorna ytterligare tid att försöka skapa nya sysselsättningstillfällen. Kostnaden härför, ca 70 milj. kr., skall enligt motionen tas från de medel som i propositionen föreslås dels för flyttningsstimulans, dels för sysselsättningsåtgärder inom LKAB.

Även vpk motsätter sig i motion 2271 att Svappavaara ställs av. Det yrkandet behandlas i näringsutskottet.

Utskottet konstaterar *beträffande förlängd gruvdrift i Svappavaara* att marknad enligt LKAB:s bedömning saknas för den produktionskapacitet som finns i Svappavaara. Någon motsatt uppfattning förs inte fram i motion 2261. Några förbättringar i marknadssituationen förutses inte heller. Frågan är då vad ett uppskov under ett år med upphörande av driften är värd som sysselsättningspolitisk insats. Erfarenheterna från andra stora driftinskränkningar visar att ett omedelbart genomförande ofta har varit att föredra i stället för den fortsatta ovisshet som ett tillfälligt uppskov innebär, trots de svåra påfrestningar som detta innebär för de enskilda personer som drabbas. Det är också tydligt att det även vid uppskov med en

driftinskränkning blir nödvändigt att omedelbart vidta åtgärder för att skapa ny sysselsättning. Det har också visat sig att snabba beslut i dessa fall framtvingar mera intensiva insatser från alla berörda att omedelbart ta sig an problemen. Utskottet menar att dessa erfarenheter också är tillämpbara när det gäller en driftinskränkning i Svappavaara. Utskottet vill också tillägga att de medel som skulle behövas för fortsatt drift under ett år, dvs. ca 70 milj. kr., får en bättre användning om de utnyttjas på ett annat sätt. Mot bakgrund av vad här sagts avstyrks motion 2261 i denna del. Utskottet återkommer till frågan vid behandlingen av anslagen inom arbetsmarknadsdepartementets ansvarsområde.

Utskottet tar sist i detta avsnitt upp motion 1982/83:1665 av Sören Häggroth m. fl. (s) som också gäller förutsättningarna för sysselsättningspolitiken. I motionen stryks under behovet av ett ökat industriellt samarbete på Nordkalotten för att motverka den höga arbetslösheten inom området samt att förekommande hinder för en fri nordisk arbetsmarknad undanröjs. En utredning av den senare frågan begärs i motionen.

När det gäller förslaget i motion 1665 om en *utredning om en fri arbetsmarknad på Nordkalotten* vill utskottet erinra om det omfattande gränssamarbete som sker inom ramen för Nordiska Ministerrådets regionalpolitiska verksamhet. Av särskild betydelse i sammanhanget är Nordkalottkommittén. I detta arbete sker en fortlöpande uppföljning av vad som upplevs som hinder för samarbetet. Det kan gälla olikheter i skatte- och sociallagstiftningen som försvårar arbetskraftspendling eller skillnader i anbudsförfarandet vid offentlig upphandling som missgynnar företag i annat nordiskt land. Syftet med den uppföljning som sker är att aktualisera förslag till ändringar som undanröjer begränsningarna i samarbetsmöjligheterna. Utskottet konstaterar att de problem som tas upp i motionen sålunda redan har uppmärksammats. Motionen bör därför inte föranleda någon åtgärd.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Utskottet behandlar i detta avsnitt bilaga 4 till proposition 1982/83: 120. Föredragande inom regeringen har varit arbetsmarknadsminister Leijon.

Åtgärder under budgetåret 1982/83

Det svåra sysselsättningsläget i Norrbotten har lett till att regeringen redan under hösten 1982 vidtog en rad åtgärder inom det arbetsmarknadspolitiska området. Statliga investeringar för ca 180 milj. kr. har tidigarelagts i Norrbotten och av de medel för beredskapsarbeten som riksdagen beviljat med anledning av regeringens proposition 1982/83: 50 om vissa ekonomisk-politiska åtgärder m. m. har AMS tilldelat länet 165 milj. kr. Därmed har Norrbotten för innevarande budgetår tilldelats totalt 730 milj.

kr. för beredskapsarbeten. Statsbidraget till beredskapsarbeten har av AMS jämkats uppåt väsentligt i länets kommuner och då främst i malmfältskommunerna. AMS har tilldelats 100 milj. kr. för rådrumsbeställningar och har därigenom fått möjlighet att prioritera verkstadsindustrin i malmfälten. Hittills har under innevarande budgetår ca 40 milj. kr. lagts ut i rådrumsbeställningar i Norrbottens län. Vidare har förmedlingarna i Gällivare och Kiruna förstärkts med tio arbetsförmedlare. Dessutom har under innevarande budgetår arbetsförmedlingen i Norrbottens län tidigarelagt anställning av 20 tjänstemän. Vidare har terminaler för sökning av lediga platser placerats hos LKAB i Kiruna och Gällivare kommuner. För att bättre kunna anpassa arbetsmarknadsutbildningens resurser till de speciella förhållanden som råder i Norrbottens län har regeringen uppdragit åt AMS och skolöverstyrelsen (SÖ) att låta kursstyrelsen i länet inom en given medelsram få möjlighet att, när så bedöms lämpligt, tillämpa lokala läroplaner.

I propositionen föreslås nu åtgärder för att dels underlätta för den övertaliga personalen inom LKAB att finna nya arbeten, dels ytterligare förstärka de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna i Norrbottens län i övrigt.

Insatser för övertaliga inom LKAB

För att underlätta för den övertaliga personalen vid LKAB i Kiruna och Gällivare kommuner att finna arbeten inom annan verksamhet föreslås i propositionen särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det föreslås vidare att en särskild organisation inrättas för ändamålet. För att denna organisation skall kunna arbeta inom det för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna befintliga regelsystemet föreslås att organisationen får formen av en särskild arbetsförmedling (af/ami-LKAB). Verksamheten skall enligt förslaget inrättas direkt under länsarbetsnämnden i Norrbottens län och fungera under tiden den 1 juli 1983–den 30 juni 1985, varefter verksamheten bör upphöra.

Ledningen för af/ami-LKAB bör enligt propositionen bestå av en delegation som utses av länsarbetsnämnden i Norrbottens län. Delegationen bör få samma befogenheter som en distriktsarbetsnämnd och disponera de särskilda medel som föreslås för sysselsättningsskapande åtgärder m. m. inom malmfältskommunerna för de övertaliga inom LKAB. Delegationen föreslås dessutom få möjlighet att i länsarbetsnämndens ställe inom ramen för ordinarie anslag besluta om arbetsmarknadspolitiska åtgärder som det nu ankommer på nämnden att besluta om. Förutom att af/ami-LKAB bör ha tillgång till de vanliga arbetsmarknadspolitiska åtgärderna som alla arbetsförmedlingar har bör till delegationens förfogande stå fem extra amilag varav tre i Svappavaara och två i Kiruna. Arbetsförmedlingen bör i övrigt ha det antal tjänstemän som är erforderligt. Vid fullt kapacitetsutnyttjande bedöms behovet till 50 arbetsförmedlare.

Af/ami-LKAB bör vidare få möjlighet att inom arbetsmarknadsutbild-

ningens ram köpa utbildning inom det reguljära skolväsendet och i företag samt att anordna nya utbildningar. Af/ami-LKAB bör även anvisas särskilda medel för att kunna anordna beredskapsarbeten för övertaliga och för att starta särskilda projekt som kan leda till anställning för sådan personal. För att öka intresset för att genomgå utbildning föreslås att en särskild utbildningspremie införs så att alla som fullföljer påbörjad utbildning erhåller högst 4 000 kr. vid kursens slut.

Ett förhöjt lönebidrag föreslås i propositionen för de arbetstagare inom LKAB i malmfälten, som varit föremål för särskilda rehabiliteringsåtgärder inom LKAB eller vid arbetsmarknadsinstitut eller som beretts särskild sysselsättning inom LKAB på grund av varaktigt nedsatt arbetsförmåga. Sysselsättningseffekten av denna åtgärd beräknas till ca 100 personer.

Slutligen anmäler arbetsmarknadsministern att Stiftelsen Samhällsföretag kommer att få i uppdrag att undersöka möjligheterna till utökning av den skyddade verksamheten i malmfältsområdet.

Kostnaderna för förslagen behandlas nedan under anslagsfrågor.

Alf Wennerfors m. fl. (m) accepterar i motion 2273 i huvudsak den principmodell för af/ami-LKAB som skisseras i propositionen. Detta gäller också de redovisade huvuduppgifterna. Dock understryks vikten av största möjliga flexibilitet vad gäller såväl organisation som verksamhetens uppläggning.

Det bör enligt motionen ankomma på AMS och länsarbetsnämnden samt af/ami-LKAB att inom befintliga ramar omfördela de resurser och finna de former som bäst tillgodoser arbetsuppgiften att ta hand om övertalig personal. Regeringens förslag om möjligheter för af/ami-LKAB att köpa och anordna utbildningar tillstyrks också. Verksamheten bör bekostas inom ramen för befintliga resurser.

Inrättandet av af/ami-LKAB avstyrks däremot i centerpartiets partimotion 2261 och motion 2272 av Rune Ångström m. fl. (fp). Något nytt organ är enligt dessa motioner inte befogat. De medel som föreslås till beredskapsarbeten och särskilda projekt bör ställas till de reguljära arbetsförmedlingarnas förfogande.

Utskottet tillstyrker att en särskild organisation tillskapas vid LKAB för att hantera de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som behövs. Erfarenheterna från avvecklingarna av varven i Väst- och Sydsverige visar att detta är en ändamålsenlig lösning bl. a. med hänsyn till den betydande förstärkning av arbetsförmedlingens resurser som är aktuell. Genom att länsarbetsnämnden tillsätter den delegation som skall leda af/ami-LKAB blir verksamheten i motsats till vad som antyds i motionerna 2261 och 2272 inordnad i arbetsmarknadsverkets ordinarie verksamhet. Utskottet tillstyrker de principer för en *särskild arbetsförmedlingsverksamhet m. m. vid LKAB* som redovisas i propositionen och avstyrker därmed de båda motionerna i motsvarande delar. Det bör få ankomma på regeringen att

besluta om den närmare utformningen av organisationen och verksamhetens inriktning. Vad regeringen i övrigt anför i sammanhanget om utbildningspremie vid genomgången utbildning, om användning av förhöjt lönebidrag för arbetshandikappade i vissa fall m. m. tillstyrks från utskottets sida.

Flyttningsbidrag och inlösen av egnahem

För att underlätta för arbetssökande som vill flytta till annan ort att där ta arbete finns olika former av flyttningsbidrag. Riksdagen har nyligen (AU 1982/83: 21) beslutat om en höjning av den delen av detta bidrag som utgörs av s. k. starthjälp.

Det sägs i propositionen att de betydande kostnader för den enskilde och hans eller hennes familj som en etablering på en annan ort vanligtvis medför ofta inte täcks av de nu gällande bidragsformerna. I ett läge där det behövs såväl geografisk som yrkesmässig rörlighet är detta inte tillfredsställande. I propositionen föreslås därför försöksverksamhet med dels en ny bidragsform, traktamente vid dubbel bosättning, dels en förlängning av den tid under vilken månadsresor vid dubbel bosättning kan utgå. Försöksverksamheten bör pågå under tre år och omfatta personer som har eller har haft sina arbetsplatser i Kiruna eller Gällivare kommun. Försöksverksamheten bör bara omfatta dem som blir arbetslösa den 1 juli 1983 eller senare. De allmänna villkoren för flyttningsbidrag bör gälla även dessa bidragsformer. Traktamente bör utgå till dels den som har kostnader för dubbel bosättning genom att en del av familjen stannar på utflyttningsorten, dels den som endast har kvar sin bostad på utflyttningsorten.

Det föreslås att traktamentet differentieras med hänsyn till försörjningsbördan och uppgår till 50 kr. per dag för den som har enpersonshushåll och 75 kr. för den som har flerpersonshushåll. Traktamentet bör få utgå under fem dagar per vecka under högst tolv månader. Det bör liksom övriga former av flyttningsbidrag vara skattefritt.

Månadsresor vid dubbel bosättning utgår f. n. under sex månader till den som har beviljats starthjälp och har kostnader för egen bostad på två orter. Tidsperioden under vilken resorna kan utgå föreslås nu bli förlängd för den som beviljas traktamente vid dubbel bosättning till högst tolv månader i konsekvens med att traktamentet föreslås kunna utgå under den tiden.

Inlösen av egnahemsfastigheter och bostadsrättslägenheter av arbetsmarknadspolitiska skäl får f. n. ske i bl. a. Norrbottens län. Frågan om inlösen prövas av AMS efter samråd med bostadsstyrelsen. De nuvarande riktlinjerna för inlösenverksamheten lades fast av riksdagen år 1971 (prop. 1971: 1 bil. 13, InU 3, rskr 56).

Vid bestämmande av inlösenvärdet för en fastighet utgår man f. n. som regel från fastighetens taxeringsvärde. Jämkning uppåt kan ske i vissa fall. Inlösenvärdet för bostadsrätter utgör högst summan av den av bostadsrättsinnehavaren till bostadsrättsföreningen erlagda grundavgiften och gjorda amorteringar.

Det inlösenvärde som nu kan åsättas en fastighet tar i princip inte hänsyn till värdet av eget arbete som lagts ned på fastighetens förbättring efter den senaste fastighetstaxeringen. För att möjliggöra kompensation även för sådant arbete föreslås i propositionen att inlösenvärdet för fastighet också skall få jämkas uppåt med det fulla värdet av investeringar gjorda efter 1981 års taxering enligt de grunder som gäller vid fastighetstaxering.

AMS föreslås även fortsättningsvis ansvara för inlösenverksamheten men den ekonomiska förvaltningen av inlösta fastigheter, som inte kan avyttras omgående, bör handhas av länsbostadsnämnd. AMS bör också ha rätt att mot skälig ersättning anlita kommunala organ för den faktiska förvaltningen av inlösta fastigheter, dvs. för tillsyn och andra åtgärder som är nödvändiga för att förhindra kapitalförstöring.

Här beskrivna ändringar föreslås bli prövade under en försöksperiod på tre år fr. o. m. den 1 juli 1983 och bör begränsas till fastigheter i Kiruna och Gällivare kommuner.

Centerpartiet avvisar i motion 2261 den förstärkning av nuvarande flyttningsbidrag som föreslås i propositionen och likaså den förändring som föreslås när det gäller bidragsreglerna för inlösen av fastigheter. Man vill som utskottet redogjort för tidigare i betänkandet inte stimulera till geografisk rörlighet som innebär att regionen tappas på ytterligare invånare.

Utskottet har tidigare i år i betänkandet AU 1982/83: 21 om arbetsmarknadspolitik behandlat frågan om flyttningsbidragets inverkan på befolkningsomflyttningen. Utskottet erinrade därvid om att det antal flyttande som får flyttningsbidrag är litet i relation till den totala befolkningsomflyttningen samt att de variationer som uppträder i detta antal år från år mer synes bero på konjunkturväxlingar än på förändringar i bidragets storlek. Utskottet anförde vidare att man inte trodde att ett ökat flyttningsstöd skulle stimulera till ökad flyttning. Detta är inte heller flyttningsbidragets syfte. Syftet är främst att göra det möjligt för dem som i brist på sysselsättning i en region flyttar till andra delar av landet att kunna göra detta utan alltför stora ekonomiska uppoffringar. Ett lågt flyttningsbidrag skulle antagligen inte minska befolkningsomflyttningen, men det skulle ge dem som flyttar en sämre start på den nya orten och därmed antagligen försvåra deras anpassning där. Dessa allmänna synpunkter äger tillämpning även på de föreliggande regeringsförslagen. De tillstyrks av utskottet som därmed anser att motion 2261 bör avslås i motsvarande delar.

Övriga arbetsmarknadspolitiska åtgärder

När det gäller arbetsmarknadsutbildning erinras i propositionen om att kursstyrelsen i Norrbotten har bemyndigats att fastställa lokala läroplaner. Därigenom har möjligheten ökat att inom arbetsmarknadsutbildningens ram anordna kurser inriktade på arbete i mindre företag vars behov av utbildad arbetskraft inte alltid kan tillgodoses genom kurser vid AMU-centra eller inom det reguljära skolväsendet. Genom en utökning av resur-

serna för köp av utbildningskapacitet kan också arbetslösa som är bosatta på orter på långt avstånd från ett AMU-centrum ges ökade möjligheter att genomgå arbetsmarknadsutbildning.

I propositionen föreslås vidare utbildning av arbetslösa ungdomar för servicearbeten inom turistnäringen. Den planerade utbildningen skall omfatta såväl praktiska som teoretiska moment och bör därför kunna anordnas genom varvning av arbetsmarknadsutbildning och beredskapsarbete enligt de riktlinjer som AMS har gett länsarbetsnämnderna. Kursstyrelsen i Norrbottens län har möjlighet att själv fastställa läroplaner för sådan utbildning i länet.

I fråga om medel för beredskapsarbeten föreslås i propositionen att beredskapsarbete skall kunna aktualiseras i fråga om turistanläggningar typ Karlsviksområdet i Luleå och husvagnsparkeringar vid Silvervägen, energianläggningar av typ fastbränsleanläggningar, exploatering av torvtäkter och insatser för investeringar för att uppnå energibesparingar i kommunala och landstingskommunala byggnader. Med hänsyn till den höga arbetslösheten bland byggnadsarbetar bör byggnadsarbeten även få utföras inom boendemiljöprojektet Örnäset i Luleå under budgetåren 1983/84, 1984/85 och 1985/86. Den här föreslagna *utvidgningen av möjligheterna att anordna beredskapsarbete i Norrbottens län* tillstyrks av utskottet.

Det framhålls vidare i propositionen att de senaste årens stora insatser på investeringssidan av arbetsmarknadspolitiska skäl har medfört att såväl den statliga som den kommunala investeringsreserven har minskat kraftigt. Kommunernas ansträngda ekonomi har lett till att nya investeringsobjekt inte tas fram i någon större utsträckning. För att stimulera till att ytterligare objekt projekteras föreslås att de ordinarie medlen för beredskapsarbeten i Norrbottens län får användas även för att ge bidrag till projektering. Bidrag bör under budgetåren 1983/84, 1984/85 och 1985/86 få beviljas för totalt 10 milj. kr. Till statlig projektering av skogsvägar och skogsvårdsarbeten och inventering av naturvårdsobjekt bör bidrag utgå med 100%. Till projektering av kommunala anläggnings- och husbyggnadsarbeten bör enligt förslaget bidrag utgå med 75% av de kostnader som godkänts av AMS.

Förslaget i propositionen om att medelsramen för beredskapsarbeten skall få användas för *projekteringsbidrag i Norrbottens län* avstyrks i motion 2272 av Rune Ångström m. fl. (fp). Utskottet finner med hänsyn till behovet att stimulera byggnadsverksamheten i Norrbotten att regeringens förslag är välgrundat och bör genomföras. Motionen avstyrks därför i denna del.

Anslagsfrågor

För de ändamål utskottet har tillstyrkt i det föregående föreslår regeringen följande när det gäller medelsbehovet under budgetåret 1983/84.

För försöksverksamheten med flyttningsbidrag och inlösen av egnahem

föreslås en uppräkning av anslaget B 1. Arbetsmarknadsservice under tionde huvudtiteln med 28,9 milj. kr. Anslaget B 2. Arbetsmarknadsutbildning under samma huvudtitel föreslås utökat med 2,75 milj. kr. Vidare föreslås i propositionen att ett nytt anslag under tionde huvudtiteln inrättas benämnt B 16. Medel för särskilda insatser för övertalighet inom Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) samt att det anslaget tas upp med 309 milj. kr. för budgetåret 1983/84. Slutligen föreslås att anslaget C 5. Yrkesinriktad rehabilitering får ett tillskott för budgetåret 1983/84 av 1,3 milj. kr. Förutom kostnader för insatser som utskottet tillstyrkt i det föregående ingår här medel för ett ami-lag i Kalix och ett i Piteå.

Av här beskrivna anslagsökningar avstyrks alla utom den som gäller Arbetsmarknadsservice i motion 2273 av Alf Wennerfors m. fl. (m). Man menar att de åtgärder man tillstyrkt med anledning av regeringens förslag bör kunna finansieras genom omfördelning inom de anslag som står till AMS förfogande.

I fråga om åtgärder inom LKAB föreslås i motionen att det s. k. omställningsbidraget kommer till användning. Omställningsbidrag utgår vid sådana sysselsättningskriser som på ett avgörande sätt påverkar den lokala arbetsmarknaden och där sysselsättningsproblemen inte kan lösas med normala arbetsmarknadspolitiska åtgärder och tillgängliga lokala arbetsförmedlingsresurser. Bidraget kan utgå när den aktuella driftsinskränkningen berör fler än 300 personer och när antalet berörda utgör minst 20 % av företagets hela personalstyrka. Beslut om bidrag fattas av AMS. Bidraget är enligt motionen tillämpbart på LKAB. Bidragets konstruktion, som befrämjar rörlighet på arbetsmarknaden, sägs vara angelägen med tanke på sysselsättningsproblemens permanenta karaktär. Medelsåtgången för omställningsbidraget beräknas i motionen till ungefär 150 milj. kr.

I motion 2261 avstyrker centerpartiet anslagshöjningen i fråga om arbetsmarknadsservice med hänsyn till åtgärdernas flyttningsstimulerande effekter. De inbesparade medlen jämte en del av medlen avsedda för insatser för övertalighet inom LKAB tillsammans 70 milj. kr. föreslås bli använda för att upprätthålla driften i Svappavaara under ytterligare ett år. Medlen för övertalighet inom LKAB bör enligt motionen sänkas till 262 milj. kr.

Slutligen föreslår vpk i motion 2271 att den del av här aktuella medel som avser insatser i Svappavaara bör användas till anställningar av fast karaktär inom den offentliga sektorn.

Vad först gäller förslaget i motion 2273 *om användning av omställningsbidraget* för att skapa rådrum *vid LKAB* vill utskottet framhålla att regeringens förslag om stöd till företaget i andra former är att föredra med hänsyn till problemens omfattning. I motionen beräknas kostnader för användning av omställningsbidraget till 150 milj. kr. Inom anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder har i årets budgetproposition beräknats ett belopp för omställningsbidrag under budgetåret 1983/84 om 50 milj. kr.

dvs. 100 milj. kr. mindre än som behövs för att genomföra förslaget i motion 2273. En motsvarande anslagsökning föreslås inte i motionen. Utskottet kan tvärtom konstatera att moderata samlingspartiet i annat sammanhang föreslagit en nedräkning av anslaget till sysselsättningsskapande åtgärder med 1 550 milj. kr. Förslaget att använda omställningsbidraget inom LKAB blir mot den här bakgrunden inte meningsfullt. Motion 2273 avstyrks därför i denna del.

Även centerpartiets yrkanden i motion 2261 om avslag på ökningen av anslaget *Arbetsmarknadsservice* avstyrks. Utskottet har nämligen i det föregående inte biträtt centerpartiets yrkande om avslag på regeringens förslag om höjt flyttningsbidrag m. m. Av utskottets ställningstagande följer att regeringens förslag om ytterligare 28,9 milj. kr. till arbetsmarknadsservice tillstyrks.

Vad härefter gäller medel till *arbetsmarknadsutbildning* tillstyrks i motion 2273 de ändamål för vilka propositionen föreslår medel. Sådan medelsanvisning avstyrks emellertid i motionen. I stället föreslås att arbetsmarknadsverket skall göra omprioriteringar inom redan anvisade ramar. Detta betraktar utskottet som otänkbart i nuvarande arbetsmarknadsläge. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag att ytterligare 2,75 milj. kr. anvisas för arbetsmarknadsutbildning. Utskottet tillstyrker i sammanhanget också regeringens förslag till medelsanvisning för *yrkesinriktad rehabilitering*, dvs. en anslagsökning med 1,3 milj. kr. Även i fråga om denna anslagsökning yrkas avslag i motion 2273. Utskottets ställningstagande i frågan om medel till arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering medför att motion 2273 bör avslås i motsvarande delar.

Vad slutligen gäller medel till *särskilda insatser för övertaliga inom LKAB* har utskottet redan i det föregående tillstyrkt de åtgärder som skall bekostas från detta anslag. Utskottet konstaterar att motion 2273 också tillstyrkt åtgärderna men motsatt sig att medel anvisas. Man hänvisar till att omprioriteringar skall göras inom anvisade ramar. Som utskottet framhållit ovan är detta inte möjligt i nuvarande arbetsmarknadsläge. Ännu svårare skulle det ha varit om riksdagen bifallit moderata samlingspartiets förslag till kraftiga prutningar på arbetsmarknadsanslagen i årets budgetproposition. Med det anförda avstyrks motion 2273 i aktuell del.

Utskottet avstyrker vidare förslaget i centerpartiets partimotion 2261 om reducering av anslaget med hänvisning till vad utskottet anfört i det föregående beträffande samma motions yrkande om fortsatt gruvdrift i Svappavaara.

Vad utskottet anfört innebär att utskottet tillstyrker propositionens förslag om att 309 milj. kr. anvisas för särskilda åtgärder för övertaliga inom LKAB.

Slutligen avstyrker utskottet yrkandet i motion 2271 att den del av anslaget som motsvarar kostnaderna för de arbetsmarknadspolitiska insatserna i Svappavaara skall användas till bidrag till fasta anställningar inom

offentlig sektor, med hänvisning till vad utskottet anfört i det föregående om fortsatt drift i Svappavaara.

Regionalpolitiska åtgärder

Utskottet behandlar i denna del av betänkandet bilaga 6 avsnitt C till proposition 1982/83: 120. Föredragande inom regeringen har varit industriminister Peterson.

Åtgärder för att höja konkurrenskraften i näringslivet

För att höja konkurrenskraften i det norrbottniska näringslivet föreslås i propositionen en sänkning av personalkostnaderna genom nedsättning av de avgifter företagen har att erlägga enligt lagen (1981: 691) om socialavgifter. En sådan åtgärd bedöms leda till att företagens ställning på marknaden stärks, vilket i sin tur bör medföra ökad produktion och ökad sysselsättning. Av grundläggande betydelse är enligt propositionen att gruv- och tillverkningsindustrin kan få ett bättre kostnadsläge. En sänkning av personalkostnaderna bör därför i första hand komma dessa näringsgrenar till del. Sänkningen föreslås dessutom omfatta vissa andra näringsgrenar och branscher, som t. ex. uppdragsverksamhet som dels har indirekt betydelse för industrins utveckling, dels till följd av den teknologiska utvecklingen kan bli av väsentlig betydelse för sysselsättningsutvecklingen i vissa regioner. Det kan enligt propositionen även finnas skäl att inbegripa producentvaruinriktad partihandel och turistverksamhet i den grupp av verksamheter som bör omfattas av åtgärder för att sänka personalkostnaderna.

Den procentsats som socialavgifterna sammanlagt utgår med föreslås bli nedsatt med 10 procentenheter i Norrbottens län under en längre period för verksamheter av den typ som nyss nämnts. Kostnaden i form av minskade avgiftsintäkter till följd av en sådan sänkning av socialavgifterna beräknas till ca 330 milj. kr. per år. Detta kan jämföras med en kostnad av ca 170 milj. kr. per år för den nedsättning av socialavgifter som gäller fr. o. m. den 1 januari 1983 i Gällivare, Jokkmokks, Kiruna och Pajala kommuner. Utöver denna nedsättning bör enligt propositionen ytterligare reducering av socialavgifterna ske vid en sysselsättningsökning i företag inom de nyss nämnda kategorierna. Tillsammans med det regionalpolitiska sysselsättningsstödet bedöms detta ge stimulans till nyrekrytering av personal.

Frågan om den tekniska utformningen och administrationen av en nedsättning av socialavgifter för verksamheter i Norrbottens län efter här beskrivna riktlinjer bereds f. n. inom regeringskansliet. Industriministern har för avsikt att under hösten 1983 lägga fram förslag om lagstiftning för nedsättning av socialavgifterna i Norrbottens län. Härvid tas också upp frågan om det ökade medelsbehov som förslagen kan leda till. Nedsättningen av avgifterna kan ske fr. o. m. den 1 januari 1984.

Eftersom ett fullföljande av LKAB:s långsiktsplan leder till en avställning av Svappavaara gruva – vilket får vittgående konsekvenser för människorna i samhället – bör enligt propositionen särskilda insatser göras i Svappavaara. Det föreslås att de verksamheter som enligt förslaget ovan skulle få nedsättning av socialavgifterna helt befrias från sådana avgifter i Svappavaara för nytillkommande sysselsättning. Denna avgiftsbefrielse föreslås gälla i tio år fr. o. m. den 1 januari 1984.

Frågan om nedsättning av socialavgifterna som medel i regionalpolitiken för Norrbotten tas upp i flera motioner.

I motion 1982/83: 2273 anför Alf Wennerfors m. fl. (m) att man är positiv till sänkta socialförsäkringsavgifter i Norrbotten. Det framhålls vidare att med det underlag som nu presenteras är det inte meningsfullt att f. n. i detalj granska förslaget. Det får anstå till regeringens fullständiga förslag kommer till hösten. Motionärerna riktar emellertid kritik mot att förslaget bär alltför mycket av den selektiva stödpolitikens märke för att kunna bli effektivt. Man betvivlar också att den totala avgiftsbefrielsen i Svappavaara får nämnvärd effekt. Till frågor som motionärerna vill ha behandlade i det fortsatta beredningsarbetet hör en differentiering av avgiftsnedsättningen inom Norrbotten, slopad energibeskattning m. m.

Enligt centerpartiets partimotion 2261 har regeringens förslag flera nackdelar. Den generella sänkningen i länets samtliga kommuner sägs innebära att kommunerna med de svåraste problemen missgynnas. Kustkommunernas "konkurrensläge" gentemot de fyra malmfältskommunerna förbättras kraftigt. Åtgärderna bedöms leda till en förstärkt inomregional obalans.

Enligt centerpartiets mening måste insatserna utgå från gällande stödområdesindelning och läggas där de bäst behövs. En generell sänkning med 10% av socialavgifterna föreslås ske inom stödområdena A och B enligt samma grunder som nu gäller för nedsättningen av socialavgifterna i de fyra malmfältskommunerna vilket bör ge inlandskommunerna en stärkt ställning gentemot de bättre lottade kommunerna i kustbygderna.

Förslaget att införa en frizon för Svappavaara bör enligt motionen vidgas till att gälla hela Kiruna kommun utom centralorten med hänsyn till vikten av att upprätthålla service och befolkningsunderlag i kommunens ytterområden. Särskilda lättnader föreslås därutöver för småföretagsamheten i de geografiska områden som omfattas av stödområde A och B. Inom detta område bör såväl befintliga som nytillkommande företag, tills balans uppnåtts, befrias från att betala socialavgifter för en lönesumma (exkl. socialavgifter) upp till 400 000 kr. vilket sägs motsvara lönekostnaderna för fem årsanställda. En sådan åtgärd bör enligt motionärerna kunna ge en kraftig stimulans för utvecklingen av småföretagsamheten i inlandet.

Befrielsen från socialavgifter bör enligt motion 2261 omfatta såväl arbetsgivar- som egenavgifter. Med den geografiska utformning som centerpartiet förordar finns det heller ingen anledning att undanta någon kategori av företag från befrielsen utan den bör gälla samtliga privata, kooperativa och statliga företag slutar motionärerna.

Det framhålls i motion 2272 av Rune Ångström m. fl. (fp) att den föreslagna avgiftsnedsättningen kommer att medföra en relativ försämring av konkurrensläget för näringslivet i de inlandskommuner som redan i dag har lägre avgifter. Deras relativa fördel jämfört med t. ex. kustorterna försvinner, om hela länet får samma avgiftsnedsättning. Motionärerna menar att detta inte är acceptabelt. Insatserna måste i stället koncentreras till de områden som har de största problemen vilket otvivelaktigt är malmfältskommunerna och övriga inlandskommuner.

I motionen föreslås därför att nu gällande nedsättning av socialförsäkringsavgifterna utökas med 10 procentenheter till 20 procentenheter för näringslivet i de kommuner som huvudsakligen är inlandskommuner. Någon nedsättning av avgifterna i kustkommunerna bör enligt motionärerna inte göras.

Kostnaderna i form av uteblivna intäkter uppskattas till 170 milj. kr. Jämfört med regeringens förslag minskar således belastningen på statsbudgeten med 160 milj. kr. per år.

Det anförs vidare i motionen att all icke-offentlig verksamhet bör få del av den reducerade avgiften. Begränsningen till gruv- och tillverkningsindustrin och några ytterligare exemplifieringar enligt propositionen biträds inte. Därtill kommer att ett beslut enligt propositionens förslag redan efter ett år skulle ändra förutsättningarna för vissa av de näringsverksamheter som har nedsättning sedan den 1 januari i år. Det är enligt motionen nödvändigt med långsiktigt stabila spelregler för att få i gång en expansion.

Slutligen förordas i motion 2272 att den avgiftsbefrielse som föreslås för nytillkommande verksamhet i Svappavaara skall gälla både existerande och nytillkommande sysselsättning inom icke-offentlig verksamhet.

Regeringens förslag till nedsättning av socialavgifterna avvisas helt i vpk:s partimotion 2271. I motionen anförs att socialavgifterna bör ligga på samma nivå över hela landet. Det är betänkligt att införa förmåner som innebär en urholkning av grunden för socialförsäkringssystemet. Däremot kan man diskutera en förändring i själva grunden för uttaget, så att den knyts till omsättning snarare än till antal arbetande. Sänkningar av avgifterna riskerar att attrahera ekonomiska äventyrare och mindre stabila verksamheter. Arbetarrörelsen bör avstå från det frizonstänkande som har sitt upphov i nyliberala kretsar, slutar motionärerna.

Per Petersson (m) föreslår i motion 2267 att nedsättningen av socialavgifterna skall differentieras inom länet. Förslaget innebär att de fyra kommunerna Kiruna, Gällivare, Jokkmokk och Pajala som nu har 10% nedsättning bör få 15%. Inom övriga "A-kommuner" inom länet Övertorneå, Överkalix och Arjeplog bör nedsättningen vara 10%. Inom "B-kommunerna" Haparanda, Kalix, Älvsbyn och Arvidsjaur bör sänkningen vara 8% och inom Boden, Luleå och Piteå 5%. En sådan trappstegsvis avgiftssänkning till all verksamhet i länet (utom offentlig förvaltning) skulle enligt motionen innebära en verklig stimulans till Norrbotten utan risker för

arbetslöshetsomflyttning mellan orterna. De regler som redan finns för de fyra nordligaste kommunerna bör enligt motionären anpassas till här nämnda områden och procentsatser.

Christer Eirefelt (fp) påpekar i motion 2259 risken för konkurrenssnedvridning i samband med regionalpolitiska åtgärder. Han föreslår att effekterna av den föreslagna nedsättningen av socialavgifterna måste följas kontinuerligt.

Utskottet kan först konstatera att det råder en bred politisk enighet om att *nedsättning av socialavgifterna* skall användas *som medel i regionalpolitiken* i Norrbotten. Utskottet har samma uppfattning och avstyrker yrkandet i motion 2271 om att denna typ av medel inte skall användas i regionalpolitiken.

När det gäller *utformningen av avgiftsnedsättningen* förordas i motionerna 2261, 2272 och 2273 den uppläggning som nu gäller för nedsättningen av arbetsgivaravgiften i Gällivare, Jokkmokks, Kiruna och Pajala kommuner. Det gäller t. ex. i fråga om vilka verksamheter som skall omfattas av nedsättningen. Enligt nuvarande regler omfattas all verksamhet utom den offentliga av nedsättningen. Enligt propositionens förslag begränsas sänkningen till de näringsgrenar som är av särskild betydelse för utvecklingen. En sådan begränsning är välbetänkt mot bakgrund av bl. a. de höga kostnader som uppstår vid utvidgningen av den krets av företag som skall omfattas av nedsättningen. Mot bakgrund av att syftet med sänkningen av den aktuella avgiften är att nå ökad sysselsättning är det särskilt motiverat att som föreslås i propositionen medge en extra nedsättning för den sysselsättningsökning som sker. Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till allmän utformning av nedsättningen av socialavgifterna och avstyrker motionerna 2261, 2272 och 2273 i motsvarande delar.

I fråga om *regioner som skall omfattas av nedsättningen av socialavgifterna* delar utskottet den uppfattning som förs fram i propositionen och motion 2273 att hela Norrbotten skall omfattas. Sysselsättningsproblemen är så stora och utbredda att en generell förbättring av förutsättningarna för näringslivets utveckling behövs i hela länet. Behovet av ett ytterligare förhöjt stöd i t. ex. inlandet för att få till stånd utveckling inom näringslivet tillgodoses av det reguljära regionalpolitiska stödet. Utskottet vill här erinra om att lokaliseringsbidraget i stödområde A (motsvarande malmfältskommunerna) kan uppgå till 70 % medan motsvarande värde i stödområde C dvs. kustkommunerna i Norrbottens län är 30 %. Sysselsättningsstödet i område C utgår med 40 000 kr. fördelat på tre år medan det i område A uppgår till 130 000 kr. fördelat på sju år. Därtill skall läggas de insatser i övrigt som föreslås i propositionen rörande förstärkning av utvecklingsfondens verksamhet i malmfälten m. m. Det är utskottets uppfattning att den nedsättning av socialavgifterna som nu föreslås i kombination med det omfattande regionalpolitiska stödet innebär en mycket kraftig stimulans till utveckling av Norrbottens näringsliv. Utskottet vill särskilt

peka på sysselsättningsstödets roll i sammanhanget. Någon ytterligare differentiering av stödinsatserna anser utskottet inte påkallad. Med det anförda avstyrks yrkandena i motionerna 2261, 2267, 2272 och 2273 om att nedsättningen av socialavgifterna skall begränsas till en viss del av länet eller differentieras inom detta.

Den *särskilda nedsättningen av socialavgifterna i Svappavaara* som föreslås i propositionen avstyrks i motion 2271. I motion 2272 föreslås att nedsättningen skall utvidgas till en total avgiftsbefrielse för all icke offentlig verksamhet, medan den i motion 2261 föreslås bli utbyggd till att omfatta hela Kiruna kommun utom centralorten Kiruna. Med hänsyn till den kraftiga minskning av antalet sysselsatta som förutses i Svappavaara är det nödvändigt att extraordinära åtgärder vidtas där. Utskottet tillstyrker att socialavgiften tas bort helt för nytillkommande sysselsättning inom de branscher som anges i propositionen under tio år fr. o. m. den 1 januari 1984. Att utvigda nedsättningen till att omfatta även andra glesbygdsdelar av Kiruna kommun, vilket yrkas i motion 2261, skulle innebära en minskad prioritering av Svappavaara vilket utskottet inte vill medverka till. Att å andra sidan helt befria all icke offentlig verksamhet från socialavgifter blir inte meningsfullt med hänsyn till näringslivets struktur i denna ort.

Utskottet tillstyrker alltså propositionen på denna punkt och avstyrker därmed motionerna 2261, 2271 och 2272 i motsvarande delar.

Kravet i motion 2261 om en *särskild nedsätttning av socialavgifterna för småföretag* inom stödområdena A och B i Norrbottens län avstyrks av utskottet. Eftersom nedsättningen av här aktuella avgifter görs för att stimulera till ökad sysselsättning bör denna stimulans vara neutral med hänsyn till företagens storlek. Motion 2261 bör därför avslås i denna del.

Yrkandet i motion 2259 om *uppföljning av effekterna av den föreslagna avgiftssänkningen* bör enligt utskottets mening inte föranleda någon åtgärd. Utskottet vill här erinra om den fortlöpande utvärdering av de regionalpolitiska medlens effekter som sker inom expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU), en utvärdering som rimligen även bör komma att omfatta en nedsättning av socialavgifterna.

När det gäller åtgärder i övrigt som syftar till att höja konkurrenskraften inom näringslivet erinras i propositionen om det arbete som pågår inom utredningen om regionalpolitiskt stöd till näringslivet. Detta utredningsuppdrag omfattar också frågor som rör *transportstödets roll i regionalpolitiken*. Utredningen skall i det sammanhanget överväga bl. a. stöd till sjötransporter, persontransporter m. m. Utredningsarbetet torde därmed i huvudsak tillgodose de krav som förs fram i motion 2267 av Per Petersson (m). Denna motion bör därför inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Medel för särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbotten

I propositionen föreslås att 200 milj. kr. ställs till regeringens förfogande för särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbotten. De projekt som avses få stöd har i dagsläget olika grad av konkretisering. Flertalet kräver viss ytterligare bearbetning. Medlen skall ses som ett komplement till gängse stödformer inom t. ex. regional-, industri-, arbetsmarknads-, jordbruks- och energipolitiken. Prövning av ärende som rör anspråk på dessa medel bör enligt propositionens förslag ligga hos regeringen. För vissa typer av stöd kan, liksom tidigare, medel ställas till länsstyrelsens eller annan myndighets förfogande.

Bland ändamål som enligt propositionens förslag skall kunna stödjas med medel från detta anslag kan följande nämnas

- medelstillskott till den regionala utvecklingsfonden med 15 milj. kr. så att fonden kan bibehålla sin reala lånekapacitet,
- resurser till utvecklingsfonden för placering av två à tre handläggare i Gällivare resp. Kiruna,
- utbyggnad av administrativ tjänsteproduktion i malmfälten och Norrbotten, bl. a. berörs Servicecentralen i Gällivare (SIGA),
- utbyggnad i Kiruna av Svenska Rymdbolagets dotterbolag Satellitbild AB,
- utplacering av nyexaminerade civilingenjörer och högskoleutbildade civilekonomer vid små och medelstora företag i Norrbotten,
- stöd till handelskonsulent på Nordkalotten,
- särskilda glesbygdsinsatser bl. a. tillvaratagande av bär och svamp,
- kompletterande insatser inom turistnäringen,
- kompletterande stöd till fastbränsleanläggningar,
- ytterligare resurser för utrednings- och projektarbete i länet.

Alf Wennerfors m. fl. (m) vill i motion 2273 begränsa det begärda anslaget till 52 milj. kr. Bakgrunden härtill är att man avstyrker medel för vissa ändamål t. ex. ytterligare stöd till utvecklingsfonden och förhöjt bidrag till fastbränsleanläggningar. När det gäller utbyggnaden av administrativ produktion i malmfälten föreslås i motion 2273 att verksamheten vid Servicecentralen i Gällivare (SIGA) utvärderas innan större utbyggnad sker. Vidare föreslås att 20 milj. kr. av de medel som anvisas skall ställas till länsstyrelsens förfogande för att användas på samma sätt som de medel den tilldelats från anslaget Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser.

I centerpartiets partimotion 2261 föreslås att 15 milj. kr. skall anvisas utöver regeringens förslag samt att dessa medel skall dels tillföras den regionala utvecklingsfonden för att användas till filialkontor på flera orter i länet, dels användas för stöd till projekt inom de areella näringarna.

Större anslag än vad som begärs i propositionen föreslås också i motion 2272 av Rune Ångström m. fl. (fp). Anslagsökningen på 25 milj. kr. föreslås tilldelas länsstyrelsen för glesbygdsinsatser m. m. Motionärerna avstyrker att medel från anslaget får användas till kommunala oljereduktionsplaner.

I vpk:s partimotion 2271 begärs utöver regeringens förslag 60 milj. kr. dels för stöd till småföretagsverksamhet, dels för idé- och förslagsverksamhet. För det senare ändamålet föreslås 10 milj. kr.

Åtgärder för att stimulera ADB-användning i malmfälten i skilda sammanhang föreslås slutligen i motion 2268 av Bruno Poromaa (s) och Sören Häggroth (s).

Vad först gäller storleken på *anslaget till särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbotten* anser utskottet att regeringens förslag om 200 milj. kr. är väl avvägt med hänsyn till kostnaden för färdigutvecklade projekt och till behovet av medel för att vidareutveckla nya uppslag. När det gäller medlens fördelning på olika ändamål finns det anledning att ge regeringen en betydande frihet. Det finns inte anledning för riksdagen att vare sig besluta om särskilda belopp för vissa ändamål eller prioritera enskilda projekt. Det finns inte heller anledning för riksdagen att utesluta några av de i propositionen exemplifierade ändamålen från stöd. Med det anförda tillstyrker utskottet den av regeringen föreslagna storleken på anslaget till särskilda regionalpolitiska åtgärder i Norrbotten. Utskottet godtar också vad som i övrigt anförs i fråga om medlens användning. Härav följer att utskottet avstyrker motionerna 2261, 2268, 2271, 2272 och 2273 i aktuella delar.

Vad slutligen gäller kravet på *utvärdering av verksamheten vid Servicecentralen i Gällivare (SIGA)* innan större utbyggnad av hithörande verksamhet sker har utskottet erfarit att den statliga stiftelse som äger SIGA har fått i uppdrag av regeringen att till den 1 september 1983 redovisa hur en utbyggnad av administrativ tjänsteproduktion i malmfälten med ytterligare 300 sysselsatta kan ske. Uppdraget innefattar även att pröva en utbyggnad i Svappavaara. Det får ankomma på regeringen att på grundval av den redovisning stiftelsen lämnar bedöma verksamhetens utvecklingsförutsättningar, Någon särskild utvärdering därutöver behövs enligt utskottets mening inte. Motion 2273 bör därför avslås i denna del.

Övriga förslag till regionalpolitiska åtgärder

Industriministern anmäler i propositionen en rad åtgärder som han anser bör vidtas för att aktivera arbetet på det regionalpolitiska området. Han avser sålunda tillkalla särskilda förhandlare för etableringar dels i Norrbotten som helhet, dels i Svappavaara. Han anmäler vidare att lokaliseringsområdet med de stora industriföretagen nu kan drivas med utökade personella resurser, varvid insatser för att öka sysselsättningen i Norrbotten intar en framträdande plats. Vidare anförs att arbetet med systematisk produktsökning och förmedling av legoarbeten samt lokaliseringsområdet med företag inom den privata service- och tjänstesektorn kommer att fortsätta i samma former som hittills.

I propositionen föreslås inga ändringar i användningen av det regionalpolitiska stödet. Men i motion 1982/83: 2269 av Bruno Poromaa

(s) och Sören Häggroth (s) föreslås att regionalpolitiskt stöd skall få användas för *ombyggnad av outnyttjade bostadslägenheter* i Kiruna till kontorslokaler m. m. Enligt motionärerna bör sådant stöd också få användas för inlösning av bostadslånen. Bakgrunden är att det finns outnyttjade lägenheter och ett behov av lokaler för den utbyggnad av administrativ tjänsteproduktion i malmfälten som förordas i propositionen. Det föreslås vidare att stödet skall anpassas så att hyran i de ombyggda lokalerna kan motsvara den som erbjuds i Stiftelsen Industricentras nyproduktion i Norrbotten.

Utskottet konstaterar att riksdagen hösten 1982 under trettonde huvudtiteln anvisade 50 milj. kr. för åtgärder i bostadsområden med stor andel outhyrda lägenheter (CU 1982/83: 8). Utskottet vill när det gäller åtgärder av det slag motionärerna efterfrågar i första hand hänvisa till användningen av dessa medel. Om dessa insatser inte räcker till för att nå en hyresnivå som är konkurrenskraftig med andra orter vid nyetableringar och utbyggnad bör regeringen kunna använda regionalpolitiskt stöd på det sätt som föreslås i motionen. Vad utskottet här anfört med anledning av motion 2269 bör regeringen underrättas om.

Per-Ola Eriksson m. fl. (c) föreslår i motion 1982/83: 816 att Norrbottens län tilldelas en *ökad del av anslaget Regionala utvecklingsinsatser.* Utskottet vill när det gäller detta anslag hänvisa till årets betänkande om regionalpolitiken (1982/83: 23) men också erinra om att det ovan tillstyrkta anslaget Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län vid behov även kan användas för den begärda medelsförstärkningen. Någon åtgärd med anledning av motion 816 är därför inte påkallad. Motionen bör därför avslås.

En rad *konkreta industriprojekt* tas upp i tre motioner. Det gäller motion 2147 av Rune Ångström (fp) och Elver Jonsson (fp) som tar upp uppförandet av apatitverk i Malmberget och överflyttning av rälstillverkning till Luleå, motion 2271 av Lars Werner m. fl. (vpk) som berör bl. a. handelsgödselfabrik och nya färdigvaruindustrier samt motion 2272 av Rune Ångström m. fl. (fp) som nämner aluminiumsmältverk i Piteå och apatitverk i Malmberget.

Utskottet har i det föregående förordat insatser som innebär en betydande förbättring av näringslivets konkurrensförutsättningar i Norrbotten. Utskottet har också tillstyrkt medel som kan användas för projektverksamhet av skilda slag, bl. a. utredningar. Utskottet vill vidare peka på det omfattande regionalpolitiska stöd som kan lämnas vid etableringar i Norrbotten. Näringsutskottet behandlar i annat sammanhang särskilda medelstillskott till vissa statliga företag. Enligt vad utskottet har inhämtat behandlas dessutom en del av de berörda projekten av malmfältsutredningen. Motionerna 2147, 2271 och 2272 avstyrks därför i här aktuella delar.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

Riktlinjer m. m.

1. beträffande *sysselsättningsläget i Norrbottens län*
   att utskottet lägger regeringens redogörelse till handlingarna,
2. beträffande *riktlinjerna för utvecklingen i Norrbottens län* att riksdagen godkänner propositionens förslag, — res. 1 (m) 2 (vpk)
3. beträffande *förutsättningarna för sysselsättningspolitiken i Norrbottens län*
   att riksdagen avslår motion 1982/83: 2273 yrkande 1 i motsvarande del, — res. 3 (m)
4. beträffande *åtgärder mot ungdomsarbetslösheten i Norrbottens län*
   att riksdagen avslår motion 1982/83: 2273 yrkande 6, — res. 3 (m)
5. beträffande *avvägningen mellan selektiva och generella medel i arbetsmarknads- och regionalpolitiken*
   att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83: 2273 yrkande 1 i motsvarande del och 1982/83: 1531 i motsvarande del godkänner propositionens förslag, — res. 4 (m) 5 (c, fp)
6. beträffande *åtgärder för att motverka befolkningsomflyttning i Norrbottens län*
   att riksdagen avslår motion 1982/83: 2261 yrkandena 1 i motsvarande del och 14 i motsvarande del, — res. 6 (c) 7 (m)
7. beträffande *planeringsnivån för Norrbottens län*
   att riksdagen avslår motion 1982/83: 2261 yrkande 2, — res. 8 (c)
8. beträffande *fördelningen av sysselsättningsåtgärderna inom Norrbottens län*
   att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83: 1531 i motsvarande del och 1982/83: 2261 yrkande 1 i motsvarande del godkänner propositionens förslag, — res. 9 (c)
9. beträffande *prioritering av långsiktigt verkande industrifrämjande åtgärder i Norrbottens län*
   att riksdagen avslår motion 1982/83: 2272 yrkande 1 i motsvarande del, — res. 10 (m, c, fp)
10. beträffande *differentiering av näringslivet i Norrbottens län*
    att riksdagen avslår motionerna 1982/83: 2261 yrkande 3 och 1982/83: 2273 yrkande 1 i motsvarande del, — res. 11 (m) 12 (c)
11. beträffande *plan för utveckling av Norrbottens län*
    att riksdagen avslår motionerna 1982/83: 345 och 1982/83: 2271 yrkande 4 i motsvarande del, — res. 13 (vpk)
12. beträffande *förlängd gruvdrift i Svappavaara*
    att riksdagen avslår motion 1982/83: 2261 yrkande 5, — res. 14 (c)

13. beträffande *utredning av förutsättningarna för en fri arbetsmarknad på Nordkalotten*
att riksdagen avslår motion 1982/83: 1665,

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

14. beträffande *särskild arbetsförmedlingsverksamhet m. m. under länsarbetsnämnden i Norrbottens län* — res. 15 (c, fp)
att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83: 2261 yrkande 15 i motsvarande del och 1982/83: 2272 yrkande 17 godkänner propositionens förslag,
15. beträffande *försöksverksamhet med flyttningsbidrag och inlösen av egnahem m. m.,* — res. 16 (c)
att riksdagen med avslag på motion 1982/83: 2261 yrkande 14 i motsvarande del godkänner propositionens förslag,
16. beträffande *utvidgning av möjligheterna att anordna beredskapsarbete i Norrbottens län*
att riksdagen godkänner propositionens förslag,
17. beträffande *projekteringsbidrag i Norrbottens län* — res. 17 (fp)
att riksdagen med avslag på motion 1982/83: 2272 yrkande 18 godkänner propositionens förslag,
18. beträffande *användning av omställningsbidraget inom LKAB* — res. 18 (m)
att riksdagen avslår motion 1982/83: 2273 yrkande 8,
19. att riksdagen med bifall till propositionens förslag samt med avslag på motion 1982/83: 2261 yrkande 14 i motsvarande del – med tillägg till tidigare beslut[1] – till förslagsanslaget *Arbetsmarknadsservice* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln anvisar ytterligare 28 900 000 kr., — res. 19 (c)
20. att riksdagen med bifall till propositionens förslag samt med avslag på motion 1982/83: 2273 yrkande 5 – med tillägg till tidigare beslut[1] – till reservationsanslaget *Arbetsmarknadsutbildning* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln anvisar ytterligare 2 750 000 kr., — res. 20 (m)
21. att riksdagen med bifall till propositionens förslag samt med avslag på motion 1982/83: 2273 yrkande 9 – med tillägg till tidigare beslut[1] – till reservationsanslaget *Yrkesinriktad rehabilitering* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln anvisar ytterligare 1 300 000 kr., — res. 20 (m)
22. att riksdagen med bifall till propositionens förslag samt med avslag på motionerna 1982/83: 2261 yrkande 15 i motsvarande del, 1982/83: 2271 yrkande 11 samt 1982/83: 2273 yrkande 7 till *Medel för särskilda insatser för övertaliga inom Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB)* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 309 000 000 kr., — res. 21 (m) 22 (c, fp) 23 (vpk)

[1] AU 1982/83: 21

Regionalpolitiska åtgärder

23. beträffande *nedsättning av socialavgifterna som medel i regionalpolitiken i Norrbotten* res. 24 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1982/83: 2271 yrkande 3 i motsvarande del,

24. beträffande *utformning av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län* res. 25 (m) 26 (c, fp)
att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83: 2261 yrkande 4 i motsvarande del, 1982/83: 2272 yrkande 6 i motsvarande del och 1982/83: 2273 yrkande 2 i motsvarande del godkänner propositionens förslag,

25. beträffande *regioner som skall omfattas av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län m. m.* res. 27 (m) 28 (c) 29 (fp)
att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83: 2261 yrkande 4 i motsvarande del, 1982/83: 2267 yrkande 1, 1982/83: 2272 yrkande 6 i motsvarande del och 1982/83: 2273 yrkande 2 i motsvarande del godkänner propositionens förslag,

26. beträffande *särskild nedsättning av socialavgifterna i Svappavaara* res. 30 (m) 31 (c) 32 (fp) 33 (vpk)
att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83: 2261 yrkande 4 i motsvarande del, 1982/83: 2271 yrkande 3 i motsvarande del och 1982/83: 2272 yrkande 11 godkänner propositionens förslag,

27. beträffande *särskild nedsättning av socialavgifterna för småföretag* res. 34 (m) 35 (c)
att riksdagen avslår motion 1982/83: 2261 yrkande 4 i motsvarande del,

28. beträffande *uppföljning av nedsättningen av socialavgifterna*
att riksdagen avslår motion 1982/84: 2259 yrkande 1,

29. beträffande *transportstödets roll i regionalpolitiken m. m.*
att riksdagen avslår motion 1982/83: 2267 yrkande 4,

30. att riksdagen med bifall till propositionens förslag samt med avslag på motionerna 1982/83: 2261 yrkandena 6 och 8, 1982/83: 2268 yrkande 2, 1982/83: 2271 yrkandena 9 och 10, 1982/83: 2272 yrkandena 8 och 9 samt 1982/83: 2273 yrkande 3 till *Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län* för budgetåret 1983/84 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 200 000 000 kr., res. 36 (m) 37 (c) 38 (fp) 39 (vpk)

31. beträffande *utvärdering av verksamheten vid Servicecentralen i Gällivare (SIGA)* res. 40 (m)
att riksdagen avslår motion 1982/83: 2273 yrkande 4,

32. beträffande *regionalpolitiskt stöd för ombyggnad av outnyttjade bostadslägenheter* res. 41 (m)
att riksdagen med anledning av motion 1982/83: 2269 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

33. beträffande *anslaget Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser i Norrbottens län* res. 42 (c)
att riksdagen avslår motion 1982/83: 816 i motsvarande del,
34. beträffande *konkreta industriprojekt i Norrbottens län* res. 43 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1982/83: 2147 yrkande 2, 1982/83: 2271 yrkande 4 i motsvarande del samt 1982/83: 2272 yrkande 1 i motsvarande del.

Stockholm den 26 april 1983

På arbetsmarknadsutskottets vägnar
FRIDA BERGLUND

Närvarande: Frida Berglund (s), Alf Wennerfors (m), Lars Ulander (s), Anders Högmark (m), Karin Flodström (c), Arne Fransson (c), Lahja Exner (s), Gustav Persson (s), Elver Jonsson (fp), Ingrid Hemmingsson (m), Sten Östlund (s), Håkan Stjernlöf (m), Bo Nilsson (s), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) och Alexander Chrisopoulos (vpk).

Reservationer

1. Riktlinjer för utvecklingen i Norrbottens län (mom. 2)

Alf Wennerfors (m), Anders Högmark (m), Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp), Ingrid Hemmingsson (m), Håkan Stjernlöf (m) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar "När det" och slutar "våren 1982" bort ha följande lydelse:

Utskottet avstyrker de i propositionen framförda allmänna riktlinjerna för utvecklingen i Norrbottens län. Utskottet konstaterar att propositionen i och för sig är mera realistisk än den plan som socialdemokraterna antog våren 1982. Förändringarna är så pass omfattande att det nu framstår som om planens huvudsyfte endast varit att ge sken av offensiva satsningar. Utskottet återkommer nedan till skilda förslag i motionerna som mera i detalj tar upp riktlinjer för utvecklingen i Norrbotten.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *riktlinjerna för utvecklingen i Norrbottens län*
att riksdagen med avslag på propositionens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Riktlinjer för utvecklingen i Norrbottens län (mom. 2)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar "När det" och slutar "våren 1982" bort ha följande lydelse:

Utskottet avstyrker de riktlinjer för utvecklingen i Norrbottens län som läggs fram i propositionen. Förslagen sägs bygga på den plan för Norrbotten som socialdemokraterna antog våren 1982. Denna plan kan inte accepteras som en arbetarrörelsens plan för utvecklingen av Norrbotten. Utskottet återkommer i det följande till skilda förslag i motionerna som mera i detalj berör utvecklingen i Norrbotten.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *riktlinjer för utvecklingen i Norrbottens län*
att riksdagen med avslag på propositionens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Förutsättningarna för sysselsättningspolitiken i Norrbottens län m. m. (mom. 3 och 4)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar "I fråga" och slutar "dessa delar" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 2273 skall regeringens Norrbottensproposition ses mot bakgrund av Sveriges utomordentligt allvarliga ekonomiska läge. De djupgående strukturproblemen och bristen på rörlighet i ekonomin ökar så länge de grundläggande obalanserna inte angrips. Om Sverige skall ha rimlig möjlighet att åter få en ekonomi i balans krävs bl. a. att näringslivets relativa kostnadsläge väsentligt förbättras. Utskottet delar därvid moderata samlingspartiets uppfattning att höjda arbetsgivaravgifter, utdelningsskatt, vinstskatt, elenergiskatt m. m. måste avvisas. Politiken måste syfta till att generellt förbättra näringslivets konkurrenskraft.

Det allmänna ekonomiska läget påverkar självfallet också Norrbottens näringsliv. Utskottet delar uppfattningen i motion 2273 att regeringens förslag till bransch- och företagsvis begränsade sänkningar av arbetsgivaravgifterna, trots dess i grunden positiva karaktär, inte är en tillräcklig stimulans för företagen i Norrbotten för att den negativa utvecklingen skall kunna brytas. För att ge full effekt åt arbetsgivaravgiftssänkningar måste den ekonomiska politiken för landet som helhet läggas om. De tillväxtskapande drivkrafterna i ekonomin behöver stimuleras. Den fortgående ökningen av budgetunderskotten måste brytas. Den förbättring av konkurrenskraften som en sänkning av arbetsgivaravgifterna ger måste dessutom komma hela Norrbottens näringsliv till del. Rörligheten i det ekonomiska

livet och på arbetsmarknaden i Norrbotten måste öka. Den politik utskottet förordar skapar förutsättningar för en bättre utveckling av framför allt mindre och medelstora företag.

Ett villkor för en bättre utveckling I Norrbotten är att den enskilda sektorns andel av produktion och sysselsättning växer i förhållande till den offentliga sektorn och de statliga företagen. Det är betecknande att den region i landet som i dag har den i särklass högsta andelen anställda inom statlig industri och annan offentlig verksamhet också brottas med de största problemen. Frånvaron av en dynamisk enskild sektor har verkat hämmande på tillverkningsindustrin och den privata tjänstesektorn.

Lönebildningen och lönekostnaderna har avgörande betydelse för sysselsättning och företagande i Norrbotten under de kommande åren. En fortsatt lönestelhet utan anpassning till olika företags, branschers och regioners lönebetalningsförmåga minskar förutsättningarna för en positiv sysselsättningsutveckling. Många viktiga arbeten och företag i Norrbotten torde ha offrats på den solidariska lönepolitikens altare under årens lopp. Utskottet vill här stryka under det ansvar som i detta sammanhang vilar på arbetsmarknadens parter i kommande års avtalsförhandlingar.

Utskottet vill särskilt peka på att ungdomens situation är särskilt svår i Norrbotten på grund av bristen på ingångsjobb i det norrbottniska näringslivet. Detta beror i viss utsträckning på den extremt svåra arbetsmarknadssituationen i länet, men kan också förklaras av samma faktorer som är grunden till ungdomens svårigheter på arbetsmarknaden i Sverige som helhet: höga ingångslöner, arbetsmarknadslagstiftningen och brister i yrkesutbildningens organisation. Många ungdomar i Norrland, som vill skaffa sig en yrkesutbildning, tvingas göra detta långt hemifrån och med liten chans att kunna återvända och få arbete i företag på hemorten. Moderata samlingspartiets förslag till lärlingsutbildning skulle rejält förändra den nuvarande situationen och öppna nya vägar till utbildning och sysselsättning för Norrbottens ungdomar.

Vad utskottet anfört här med anledning av motion 2273 om förutsättningarna för sysselsättningspolitiken i Norrbotten och om åtgärder mot ungdomsarbetslösheten bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 3 och 4 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *förutsättningarna för sysselsättningspolitiken i Norrbottens län*
   att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2273 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
4. beträffande *åtgärder mot ungdomsarbetslösheten i Norrbottens län*
   att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2273 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Avvägningen mellan selektiva och generella medel i arbetsmarknads- och regionalpolitiken (mom. 5)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar "När det" och slutar "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som förs fram i motion 2273 om de generella arbetsmarknads- och regionalpolitiska medlens uppenbara fördelar. Generella insatser medför att även företag utan problem kan växa utöver sina tidigare möjligheter. Den privata tjänstesektorn kan utvecklas snabbare, vilket är betydelsefullt från sysselsättningssynpunkt. Möjligheterna att starta nya företag förbättras väsentligt om de totala kostnaderna sänks. De konkurrenssnedvridande effekter som följer i spåren av selektivt företags- och sysselsättningsstöd undviks. Arbetstillfällen, som riskerar att konkurreras ut i ett företag som ett resultat av stöd till ett annat företag i samma bransch, kan därmed bibehållas.

Den största fördelen med en generellt inriktad arbetsmarknads- och regionalpolitik är enligt utskottets mening att den bygger på de marknadsekonomiska förutsättningar som måste finnas för att tillväxt skall kunna ske. Politikernas och den offentliga byråkratins ofta felaktiga prioriteringar måste ge vika för beslutsprocesserna på marknaden och i företagen. Där finns kunskap och kompetens och därför också grundläggande förutsättningar för själva beslutsfattandet. De enskilda företagen måste ges möjlighet att investera och växa på marknadsekonomins grund i stället för på politikers och byråkratins villkor. Möjligheterna att bryta Norrbottens negativa utveckling blir då väsentligt större. Vad utskottet anfört här med anledning av motionerna 1531 och 2273 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *avvägningen mellan selektiva och generella medel i arbetsmarknads- och regionalpolitiken*
   att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83: 2273 yrkande 1 i motsvarande del och 1982/83: 1531 i motsvarande del samt med avslag på propositionens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

5. Avvägningen mellan selektiva och generella medel i arbetsmarknads- och regionalpolitiken (mom. 5 — motiveringen)

Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar "När det" och slutar "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill i fråga om avvägningen mellan selektiva och generella medel i arbetsmarknads- och regionalpolitiken som tas upp i motionerna

1531 och 2273 erinra om utskottets uttalande vid behandlingen av regionalpolitiken förra året (AU 1981/82: 23).

De regionalpolitiska problemens stora omfattning och skiftande art gör det enligt utskottets mening nödvändigt att använda olika slag av medel. Generellt verkande stöd syftar till att göra förutsättningarna för näringslivets utveckling mera likartade i olika delar av landet. De generellt verkande medlen har den fördelen att de ger stimulans till alla företag i en region. De ger en prispåverkan som lätt kan uppfattas av alla företag och påverkar därmed deras underlag för beslut om verksamheters omfattning och inriktning. En annan fördel är att de generella medlen är lätta att administrera. En slutsats av vad utskottet anfört är att en förskjutning av insatserna mot generella medel bör eftersträvas.

Grundläggande för de generellt verkande medlen är alltså att de ändrar förutsättningarna för näringslivets utveckling i en region. Men inom stora delar av vårt land är näringslivet inte ännu så väl utvecklat att det kan dra nytta av de fördelar som de generella medlen ger i sådan grad att sysselsättningsproblemen därigenom löses. Selektiva åtgärder behövs därför enligt utskottets mening under överskådlig tid. De två typerna av medel bör inte ses som varandras motsatser utan som komplement till varandra.

Utskottet vill slutligen erinra om att utredningen om regionalpolitiskt stöd till näringslivet överväger de frågor som aktualiseras i motionerna 1531 och 2273. Några ytterligare åtgärder med anledning av de båda motionerna är inte påkallade. Dessa motioner avstyrks därför.

6. Åtgärder för att motverka befolkningsomflyttning i Norrbottens län (mom. 6)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar "Utskottet tar" och slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Som anförs i centerpartiets partimotion 2261 kan utskottet inte acceptera en målmedvetet ökad geografisk rörlighet varken som medel för att öka den ekonomiska tillväxten eller för att lösa sysselsättningsproblem vid strukturförändringar. I stället måste en yrkesmässig rörlighet stimuleras mellan olika företag och branscher. Man måste dock vara medveten om att yrkesmässig rörlighet genom t. ex. utbildning och omskolning i regioner med ensidig arbetsmarknad kan innebära geografisk rörlighet. Utbildningsinsatser måste därför kompletteras med kraftfulla åtgärder för att skapa nya arbetstillfällen genom nyetablering av företag i syfte att uppnå ett mer differentierat näringsliv i dessa områden.

Utskottet vill här erinra om den nya och mera decentralistiskt inriktade regional- och näringspolitik som under centerpartiets ledning inleddes efter regeringsskiftet år 1976. De omfattande satsningarna på regional-, industri-

och sysselsättningsskapande åtgärder fick då en mycket markerad inriktning på skogslänen, framför allt på Norrbotten. Bland viktiga åtgärder som vidtogs kan nämnas inrättandet av de regionala utvecklingsfonderna. Vidare var beslutet våren 1982 att införa ett nytt anslag för utvecklingsinsatser, administrerat på länsnivå, särskilt betydelsefullt för möjligheterna att göra insatserna där de regionalt och lokalt bäst behövs.

Norrbotten har omfattande naturtillgångar i form av malm, skog, åkermark och vattenkraft. T. ex. finns större delen av landets järnmalmstillgångar inom länet. Älvarna svarar för en betydande del av landets vattenkraftsproduktion. Norrbotten har länge varit av stor betydelse för landets försörjning, samtidigt som intäkterna i stor utsträckning kommit andra delar av landet till del.

Den socialdemokratiska regeringspolitiken under efterkrigstiden medförde emellertid att Norrbotten mer än något annat län drabbades av befolkningsutflyttning, strukturförändringar och allt svårare sysselsättningsproblem.

Utskottet delar centerpartiets uppfattning att likvärdiga förutsättningar måste skapas mellan olika delar av länet. Socialdemokratins bastiontänkande innebar att det inom länet ägde rum en koncentration till kustregionens tätorter. Denna koncentration är ett hot mot glesbygden och länets inland. Insatserna från samhällets sida måste därför enligt utskottets mening vara så inriktade att balans skapas inom länet, mellan såväl kust och inland som mellan tätort och glesbygd. Utifrån dessa utgångspunkter är satsningar som skapar arbetstillfällen i glesbygd mera nödvändiga ur länets synpunkt än åtgärder som är inriktade på kustbygdernas befolkningscentra.

Utskottet delar också centerpartiets farhågor för att socialdemokraterna på nytt kommer att medverka till en förödande avtappning av befolkningen från skogslänen och då framför allt från Norrbotten. Regeringspropositionen – med den oegentliga titeln Utveckling i Norrbotten – innehåller huvudsakligen förslag av defensiv karaktär och är framför allt inriktade på rent finansiellt stöd till de statliga företagen för täckande av redan upplupna förluster samt rena arbetsmarknadspolitiska åtgärder i syfte att underlätta en flyttning från länet. Någon större optimism och framtidstro kan inte skönjas i de socialdemokratiska förslagen. De förefaller mera vara ekon från 1960-talets koncentrationspolitik.

Vad utskottet anfört här med anledning av centerpartiets partimotion 2261 bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *åtgärder för att motverka befolkningsomflyttning i Norrbottens län*
   att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2261 yrkandena 1 i motsvarande del och 14 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

7. Åtgärder för att motverka befolkningsomflyttning i Norrbottens län (mom. 6 – motiveringen)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar "Utskottet tar" och slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

När det gäller kraven i motion 2261 att åtgärderna i Norrbotten skall inriktas på att motverka befolkningsomflyttning, vill utskottet hänvisa till vad utskottet anfört i det föregående med anledning av motion 2273 om insatsernas allmänna inriktning i detta län. De åtgärder som utskottet därvid förordat syftar bl. a. till att åstadkomma en ökad rörlighet på arbetsmarknaden och motverka de låsningseffekter som en selektiv stödpolitik leder till. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2261 i denna del.

8. Planeringsnivån för Norrbottens län (mom. 7)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar "I motion" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet stödjer yrkandet i motion 2261 om att den planeringsnivå för Norrbotten som riksdagen beslutade våren 1982 (AU 1981/82: 23) skall ligga fast. De närings-, regional- och arbetsmarknadspolitiska åtgärder som vidtas måste anpassas härtill. Utgångspunkten för samhällets insatser skall således vara att Norrbottens län år 1990 skall ha en befolkning som uppgår till 267 000 – dvs. samma befolkningstal som för år 1981. Eftersom länsstyrelsens aktuella prognos tyder på en minskning av länets befolkning med 17 000 personer bör regeringen uppmanas av riksdagen att lägga fram förslag till kompletterande åtgärder så att målet i fråga om befolkningsutveckling kan nås. Detta bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *planeringsnivån för Norrbotten*
   att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2261 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

9. Fördelningen av sysselsättningsåtgärderna inom Norrbotten (mom. 8)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar "Utskottet har" och på s. 15 slutar "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion 2261 att insatserna skall göras i de delar av Norrbotten som har de största problemen. Som utskottet

tidigare anfört ledde socialdemokraternas politik under 1960-talet och 1970-talet till en koncentration av befolkningen i Norrbotten till kustregionens tätorter. Denna koncentration är ett hot mot glesbygden och länets inland. Insatserna från samhällets sida måste därför enligt utskottets mening vara så inriktade att balans skapas inom länet, mellan såväl kust och inland som mellan tätort och glesbygd. Utifrån dessa utgångspunkter är insatser som skapar arbetstillfällen i glesbygd mera nödvändiga från länets synpunkt än åtgärder som är inriktade på kustbygdernas befolkningscentra.

Utskottet vill även i likhet med motion 2261 slå fast att de närings- och regionalpolitiska insatserna skall utgå från det stödområdessystem som finns. Stödområdesindelningen måste ligga till grund för hur de samhälleliga insatserna fördelas så att satsningarna sker i områden där de bäst behövs.

En av de viktigaste delarna i regionalpolitiken är glesbygdspolitiken. Samhällets insatser måste här grundas på en positiv syn på glesbygdens betydelse för det svenska folkhushållet.

Regeringen bör underrättas om vad utskottet här har anfört. Härigenom tillgodoses också motion 1531 som alltså inte behöver föranleda någon åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *fördelningen av sysselsättningsåtgärderna inom Norrbottens län*
   att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2261 yrkande 1 i motsvarande del samt med avslag på propositionens förslag och motion 1982/83: 1531 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. Prioritering av långsiktigt verkande industrifrämjande åtgärder i Norrbottens län (mom. 9)

Alf Wennerfors (m), Anders Högmark (m), Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp), Ingrid Hemmingsson (m), Håkan Stjernlöf (m) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar "Uppfattningen i" och slutar "inte påkallad" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion 2272 om att mera långsiktigt verkande insatser bör prioriteras framför mera kortsiktiga åtgärder på det arbetsmarknadspolitiska området. Detta är viktigt i synnerhet på arbetsmarknader med långvariga sysselsättningsproblem som Norrbotten. Genom en sådan inriktning av politiken kan arbetsmarknaden i Norrbotten på

sikt förbättras och behovet av arbetsmarknadspolitiska insatser kan efter hand minskas. Vad utskottet har anfört bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *prioritering av långsiktigt verkande industrifrämjande åtgärder i Norrbottens län*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2272 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

11. Differentiering av näringslivet i Norrbottens län (mom. 10)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar "Utskottet delar" och slutar "någon åtgärd" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 2273 är en förutsättning för att Norrbottens sysselsättningsproblem skall kunna lösas att näringslivet differentieras.

Om den enskilda sektorn skall kunna expandera är det enligt utskottets mening nödvändigt att ansträngningarna inriktas på verksamheter som i huvudsak ligger utanför de traditionella basnäringarna. Det är angeläget att ta fasta på de möjligheter som ny teknik erbjuder inom bl. a. data- och teleområdet. Även den privata tjänstesektorn har förutsättningar att expandera.

I strävandena att utveckla den enskilda sektorn spelar den sänkning av arbetsgivaravgiften som utskottet förordar i det följande en stor roll. Med det anförda tillstyrks motion 2273 i motsvarande del. Motion 2261 har i huvudsak tillgodosetts med vad utskottet har anfört och bör inte föranleda någon riksdagens åtgärd. Regeringen bör underrättas om utskottets ställningstagande.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *differentiering av näringslivet i Norrbottens län*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2273 yrkande 1 i motsvarande del samt med avslag på motion 1982/83:2261 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

12. Differentiering av näringslivet i Norrbottens län (mom. 10)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar "Utskottet delar" och slutar "någon åtgärd" bort ha följande lydelse:

Målsättningen för Norrbotten att år 1990 bibehålla samma befolknings-

nivå som år 1981 kräver enligt utskottets mening kraftiga, offensiva och framtidsinriktade åtgärder. Norrbottens stora problem är den ensidiga industristrukturen. Länets näringsliv domineras av de stora statliga basindustrierna ASSI, SSAB (NJA) och LKAB. Utvecklingen har visat hur sårbart länet är vid ekonomiska lågkonjunkturer med sjunkande priser och minskande efterfrågan på t. ex. skog, malm och stål. Basindustrierna måste därför kompletteras med ett brett utbud av småföretag. För att uppnå en utveckling mot en mer differentierad näringsstruktur krävs som anförs i motion 2261 kraftiga stimulanser för att öka och stärka småföretagsamheten. De stora statliga basindustrierna kommer inte i framtiden att kunna vara samma garant för sysselsättning som tidigare. Utskottet förordar därför en näringspolitik som stimulerar småföretagandet i Norrbotten. Utvecklingsfonden har givetvis ett stort ansvar när det gäller en sådan utveckling. Decentraliserad produktion av nyttigheter i länet ger möjligheter för människor att bo kvar i sin hembygd och därmed utnyttja de investeringar som redan gjorts i t. ex. bostäder, service och kommunikationer. Med det anförda tillstyrks motion 2261 i aktuell del. Även synpunkterna i motion 2273 i motsvarande del är tillgodosedda. De behöver därför inte föranleda någon åtgärd. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *differentiering av näringslivet i Norrbottens län*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2261 yrkande 3 och med avslag på motion 1982/83: 2273 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

13. Plan för utveckling av Norrbottens län (mom. 11)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar "När det" och på s. 17 slutar "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Som sägs i vpk:s partimotion 2271 och som utskottet påpekat ovan kan propositionens åtgärder inte accepteras som någon "arbetarrörelsens utvecklingsplan". Utskottet tillstyrker därför de förslag till en sådan plan som läggs fram i nyss nämnda motion och i motion 345.

En plan, som verkligen är ägnad att effektivt bekämpa arbetslösheten och de ekonomiska problemen i Norrbotten, måste utgå från att de gamla basnäringarnas storhetstid är slut. Något ökat antal arbeten i dessa näringar i förhållande till nuläget är enligt utskottets mening inte möjligt att åstadkomma. Däremot kan framtida sysselsättningstillfällen försvaras genom högre och bättre förädling och eventuell anknytning till vissa nya marknader. Nettotillskottet av nya arbeten måste tillskapas i nya, av råvarubasen mer oberoende industrier. Stöd till kommunerna kan stärka den offentliga sektorn och hindra att dess ekonomiska grund undergrävs.

Vidare måste länet självt i ökad utsträckning kunna producera konsumtionsvaror och kanalisera den regionala efterfrågan till kapitalbildning inom länet.

Det privata kapitalet har som sägs i motionen inte under detta århundrade visat något egentligt intresse för Norrbotten. Utskottet har uppfattningen att kapitalbildning och vidare industrialisering till större delen måste ske i samhällelig regi, under inflytande från länsbefolkning och fackföreningsrörelse.

Vad utskottet anfört med anledning av motionerna 345 och 2271 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *plan för utveckling av Norrbottens län*
att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83: 345 och 1982/83: 2271 yrkande 4 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

14. Förlängd gruvdrift i Svappavaara (mom. 12)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar "Utskottet konstaterar" och på s. 18 slutar "arbetsmarknadsdepartementets ansvarsområde" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående instämt i förslag i centerpartiets partimotion 2261 om att sysselsättningsåtgärderna i Norrbotten skall inriktas på att motverka befolkningomflyttning och stärka glesbygderna i Norrbotten. Det finns därför inte anledning att anvisa medel för flyttningsstimulanser. Dessa medel bör enligt utskottets mening i stället användas för att stärka sysselsättningen i länet. Som föreslås i motion 2261 bör medlen användas för att upprätthålla driften i Svappavaara ytterligare ett år. Flyttningsbidragen leder till ytterligare utarmning av Norrbotten medan en förlängning av driften i Svappavaara ger människorna ytterligare tid för att försöka skapa nya sysselsättningstillfällen. Utskottet vill erinra om att ett sådant andrum beviljats vid avveckling av statliga företag i södra Sverige t. ex. i varvsregionerna. Lokaliseringsförutsättningarna för alternativ produktion är i dessa områden mycket goda. Det är ett rimligt rättvisekrav att Svappavaara med långt sämre lokaliseringsförutsättningar för ny verksamhet får åtminstone samma tid som de statliga varven att lösa sysselsättningsproblemen. Vad utskottet anfört här med anledning av motion 2261 bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *förlängd gruvdrift i Svappavaara*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2261 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

15. Särskild arbetsförmedlingsverksamhet m. m. inom LKAB (mom. 14)

Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar "Utskottet tillstyrker" och på s. 21 slutar "utskottets sida" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i de uttalanden som görs i motionerna 2261 och 2272 om att det är olämpligt att inrätta en särskild arbetsförmedlingsorganisation inom LKAB. Enligt utskottets uppfattning innebär detta förslag en omyndigförklaring av den nu fungerande arbetsförmedlingen. Är denna enligt regeringens bedömning ineffektiv bör i stället förändringar ske inom ramen för den ordinarie organisationen. De medel som föreslås anvisade till beredskapsarbeten och särskilda projekt bör ställas till de reguljära arbetsförmedlingarnas förfogande och utnyttjas i samråd med LKAB. Regeringen bör ges till känna vad utskottet här anfört med anledning av motionerna 2261 och 2272 vilka tillstyrks.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *särskild arbetsförmedlingsverksamhet m. m. under länsarbetsnämnden i Norrbottens län*
att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83: 2261 yrkande 15 i motsvarande del och 1982/83: 2272 yrkande 17 samt med avslag på propositionens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

16. Försöksverksamhet med flyttningsbidrag och inlösen av egnahem m. m. (mom. 15)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 22 som börjar "Utskottet har" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Den inriktning av sysselsättningsåtgärderna i Norrbotten som utskottet förordat i det föregående med anledning av centerpartiets partimotion 2261 och som utskottet senare återkommer till ger ökade möjligheter för enskilda individer, för företagen och för regionerna att stå emot arbetslösheten. Detta gäller särskilt de hårdast drabbade delarna av Norrbotten. Det finns mot den bakgrunden inte anledning att som föreslås i propositionen ytterligare underlätta människors flyttning från regioner med svag sysselsättning. Tvärtom skulle detta innebära ett ytterligare slag mot framtidstron i dessa redan hårt drabbade regioner. Att lösa regionernas problem genom att flytta människorna därifrån är med erfarenheterna från flyttlasspolitiken under 1960-talet och början av 1970-talet oacceptabelt.

Av denna anledning avstyrker utskottet regeringens förslag såväl till

ökade flyttningsbidrag som ändrade regler för inlösen av egna hem. Motion 2261 tillstyrks alltså i denna del.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *försöksverksamhet med flyttningsbidrag och inlösen av egnahem m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2261 yrkande 14 i motsvarande del samt med avslag på propositionens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

17. Projekteringsbidrag i Norrbottens län (mom. 17)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 23 som börjar "Förslaget i" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

I motion 2272 av Rune Ångström m. fl. (fp) avstyrks regeringens förslag om att medelsramen för beredskapsarbeten skall få användas för projekteringsbidrag i Norrbottens län. Utskottet vill här erinra om att det s. k. detaljplaneringsbidraget i besparingssyfte slopades så sent som hösten 1981 (AU 1981/82: 1). Utskottet pekade därvid på bl. a. bidragets ringa betydelse för arbetsmarknadspolitikens effektivitet. Projekteringskostnaderna utgör nämligen normalt en relativt liten del av kostnaden för investeringen. Några hållbara skäl för att utskottet nu skall ändra ståndpunkt framförs inte i propositionen. Utskottet tillstyrker alltså motion 2272 i denna del och föreslår att propositionens förslag avslås.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *projekteringsbidrag i Norrbottens län*
att utskottet med bifall till motion 1982/83: 2272 yrkande 18 samt med avslag på propositionens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

18. Användning av omställningsbidraget inom LKAB (mom. 18)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar "Vad först" och på s. 25 slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Uppfattningen som förs fram i motion 2273 att det s. k. omställningsbidraget skall användas för att skapa rådrum vid LKAB har utskottets stöd. Därmed anpassas åtgärderna inom LKAB till vad som gäller för resten av arbetsmarknaden. Kostnaderna för en sådan användning av omställningsbidraget uppgår till ca 150 milj. kr. Inom anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder har i årets budgetproposition beräknats ett belopp för ändamålet

om 50 milj. kr. dvs. 100 milj. kr. mindre än vad som behövs för att genomföra det av utskottet förordade stödet. Frågan om ytterligare medel kommer att behandlas i anslutning till årets kompletteringsproposition. Regeringen bör underrättas om vad utskottet anfört här med anledning av motion 2273 som alltså tillstyrks i denna del.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *användning av omställningsbidraget inom LKAB* att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2273 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

19. Medelsanvisning till Arbetsmarknadsservice (mom. 19)
under förutsättning av bifall till reservation 16

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 25 som börjar "Även centerpartiet" och slutar "arbetsmarknadsservice tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt centerpartiets förslag i motion 2261 om att insatserna i Norrbottens län skall inriktas på att motverka befolkningsomflyttning. Utskottet har också avstyrkt regeringens förslag om ändrade bidragsregler för flyttningsbidrag och inlösen av egna hem. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet även propositionens förslag till anslagshöjning för dessa ändamål.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 261 yrkande 14 i motsvarande del avslår regeringens förslag att – med tillägg till tidigare beslut – till förslagsanslaget *Arbetsmarknadsservice* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln anvisa ytterligare 28 900 000 kr.

20. Medelsanvisning till Arbetsmarknadsutbildning och Yrkesinriktad rehabilitering (mom. 20 och 21)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 25 som börjar "Vad härefter" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt att en rad åtgärder vidtas inom främst malmfälten i Norrbotten vilka belastar anslagen till arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering. Som anförs i motion 2273 bör det vara möjligt att göra en omprioritering inom de betydande anslag

AMS får för dessa ändamål så att de föreslagna åtgärderna kan genomföras i Norrbotten. Propositionens förslag till anslagshöjningar avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 20 och 21 bort ha följande lydelse:

20. att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2273 yrkande 5 avslår regeringens förslag att – med tillägg till tidigare beslut – till reservationsanslaget *Arbetsmarknadsutbildning* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln anvisa ytterligare 2 750 000 kr.,
21. att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2273 yrkande 9 avslår regeringens förslag att – med tillägg till tidigare beslut – till reservationsanslaget *Yrkesinriktad rehabilitering* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln anvisa ytterligare 1 300 000 kr.

21. Medelsanvisning till Medel för särskilda insatser för övertaliga inom Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) (mom. 22)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 25 som börjar "Vad slutligen" och slutar "inom LKAB" bort ha följande lydelse:

När det gäller anvisning av medel till särskilda insatser för övertaliga inom LKAB vill utskottet hänvisa till de mycket betydande belopp som riksdagen nyligen har anvisat för sysselsättningsskapande åtgärder. Kostnaderna för de behövliga åtgärderna inom LKAB bör enligt utskottets uppfattning liksom när det gäller arbetsmarknadsutbildning m. m. i första hand täckas genom omprioriteringar mellan olika delar av landet och inom Norrbottens län. För vissa av de åtgärder som är aktuella torde regeringen kunna utnyttja finansfullmakten om ytterligare medel skulle behövas. Utskottet avstyrker alltså propositionens förslag på denna punkt och tillstyrker motion 2273 i aktuell del. Av utskottets ställningstagande följer att motion 2261 bör avslås i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2273 yrkande 7
dels avslår motionerna 1982/83: 2261 yrkande 15 i motsvarande del och 1982/83: 2271 yrkande 11,
dels avslår propositionens förslag att till *Medel för särskilda insatser för övertaliga inom Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB)* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 309 000 000 kr.

22. Medelsanvisning till Medel för särskilda insatser för övertaliga inom Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) (mom. 22)
under förutsättning av bifall till reservation 19

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 25 som börjar "Utskottet avstyrker" och slutar "inom LKAB" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt förslaget i motion 2261 om förlängd gruvdrift i Svappavaara. Som en följd härav tillstyrker utskottet att en del av kostnaderna härför täcks genom att det av regeringen föreslagna anslaget för insatser för övertaliga inom LKAB minskas med 47 milj. kr. till 262 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2261 yrkande 15 i motsvarande del
dels till *Medel för särskilda insatser för övertaliga inom Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB)* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 262 000 000 kr.,
dels avslår motionerna 1982/83:2271 yrkande 11 och 1982/83:2273 yrkande 7.

23. Medelsanvisning till Medel för särskilda insatser för övertaliga inom Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) (mom. 22)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar "Slutligen avstyrker" och på s. 26 slutar "i Svappavaara" bort ha följande lydelse:

Vpk har i annat sammanhang föreslagit att medel tillförs LKAB för fortsatt gruvdrift i Svappavaara. Mot den bakgrunden tillstyrker utskottet förslaget i vpk:s partimotion 2271 om att en del av de medel som anvisas för insatser för övertaliga inom LKAB används som bidrag till fasta anställningar inom offentlig sektor i malmfälten. Vad utskottet anfört här bör ges regeringen till känna. Motionerna 2261 och 2273 avstyrks i aktuella delar.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. att riksdagen
dels med anledning av propositionens förslag samt med avslag på motionerna 1982/83:2261 yrkande 15 i motsvarande del och 1982/83:2273 yrkande 7 till *Medel för särskilda insatser för övertaliga inom Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB)* för budgetåret

1983/84 under tionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 309 000 000 kr.,

dels med bifall till motion 1982/83: 2271 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om användningen av nämnda anslag.

24. Nedsättning av socialavgifterna som medel i regionalpolitiken (mom. 23)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 29 som börjar "Utskottet kan" och slutar "i regionalpolitiken" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som förs fram i vpk:s partimotion 2271 att socialavgifterna bör ligga på samma nivå i hela landet. Det är betänkligt att införa förmåner som innebär en urholkning av grunden för socialförsäkringssystemet. Sänkningen av avgifterna innebär dessutom stora risker för att ekonomiska äventyrare och mindre seriösa företagare dras till Norrbotten. Riskerna för att man därigenom skapar en otrygg och osäker arbetsmarknad är mycket stora. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. beträffande *nedsättning av socialavgifterna som medel i regionalpolitiken*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2271 yrkande 3 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

25. Utformning av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län (mom. 24)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 29 som börjar "När det" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar som sägs i motion 2273 att regeringen nu indirekt erkänner problemen med det alltför höga kostnadsläget inom näringslivet när den nu föreslår en sänkning av socialavgifterna i Norrbotten med 10 procentenheter. Detta är ett steg i rätt riktning. Förslaget är emellertid till sin utformning vagt och oprecist. Det har också klart selektiva drag. Det framgår dessutom inte klart vilka branscher som skall omfattas och vilka som skall stå utanför systemet. Det förefaller som om t.o.m. delar av samma bransch kommer att behandlas olika. Stora, olösliga gränsdragningsproblem som ger utrymme för godtycke kommer enligt utskottets

mening att uppstå. Systemet kommer dessutom att kräva omfattande administration och kontroll.

Vidare framgår inte om regeringen har för avsikt att ändra de principer för avgiftsnedsättning som enligt tidigare riksdagsbeslut gäller i de fyra nordligaste kommunerna fr. o. m. den 1 januari 1983. Inte heller framgår hur man tänkt sig konstruktionen av ett eventuellt nyanställningsstöd, vilket riksdagen så sent som våren 1982 sade nej till. Socialdemokraterna framförde då samma förslag som alternativ till en generell sänkning av avgiftsnivån i de fyra nordligaste kommunerna.

I propositionen redovisas att ett beredningsarbete pågår i regeringskansliet rörande den tekniska utformningen av ett system med sänkta socialförsäkringsavgifter. Vidare aviserar regeringen sin avsikt att i höst återkomma med en proposition i ärendet. Med det underlag som nu förelagts riksdagen är det inte meningsfullt att i detalj granska förslaget.

Utskottet vill dock som vägledning för det fortsatta beredningsarbetet klargöra att de sänkta avgifterna bör tillämpas generellt över hela näringslivet. Vad utskottet anfört tillgodoser också yrkanden i motionerna 2261 och 2272 vilka därför inte behöver föranleda någon ytterligare åtgärd. Utskottets uttalande om avgiftsnedsättningens allmänna utformning bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *utformning av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2273 yrkande 2 i motsvarande del samt med avslag på propositionens förslag och motionerna 1982/83: 2261 yrkande 4 i motsvarande del och 1982/83: 2272 yrkande 6 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

26. Utformning av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län (mom. 24)

Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 29 som börjar "När det" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner med anledning av motionerna 2261 och 2272 att propositionens förslag till utformning av nedsättningen av socialavgifterna i Norrbottens län blir alltför svårhanterlig och byråkratisk. Problemen vid avgränsning av verksamheter som är berättigade resp. inte berättigade till avgiftsnedsättning blir alltför stora. Utskottet förordar därför att regeringens fortsatta beredning av ärendet utgår ifrån att den allmänna utformningen följer de regler som nu gäller för nedsättningen av arbetsgivaravgifterna

i fyra av länets kommuner. Det innebär att alla företag utanför den offentliga sektorn bör omfattas av nedsättningen. För att sänkningen av socialavgifterna skall få avsedd verkan är det naturligtvis väsentligt att avgiftsnedsättningen verkligen används för att sänka kostnadsläget och därmed stärka företagens konkurrenskraft. Den bör således inte tas ut i form av högre löner eller omotiverade vinstökningar. Utskottet vill också tillägga att det är viktigt att stabila spelregler införs i fråga om nedsättningens utformning. Nuvarande regler infördes så sent som den 1 januari i år. Utskottet anser av samma skäl att någon särskild nedsättning för sysselsättningsökning inte bör förekomma. Utskottet vill här hänvisa till att ett stöd som stimulerar sysselsättningsökning redan finns, nämligen sysselsättningsstödet. Att införa ytterligare ett sådant stöd blir förvirrande och är enligt utskottets mening dessutom obehövligt. Utskottet har genom sitt ställningstagande på denna punkt även tillgodosett yrkanden i motion 2273 som därför avstyrks. Vad utskottet anför bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *utformning av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län*
att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83: 2261 yrkande 4 i motsvarande del och 1982/83: 2272 yrkande 6 i motsvarande del samt med avslag på propositionens förslag och motion 1982/83: 2273 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

27. Regioner som skall omfattas av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län m. m. (mom. 25)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 29 börjar "I fråga" och på s. 30 slutar "inom detta" bort ha följande lydelse:

En viktig fråga i det fortsatta beredningsarbete som enligt utskottets mening skall ske är vilka regioner som skall omfattas av avgiftssänkningen. Skall sänkningen t. ex. ske i samtliga kommuner i Norrbotten eller endast i malmfältskommunerna? I det senare fallet skulle man inom samma kostnadsram kunna genomföra en kraftigare sänkning av avgifterna i dessa kommuner utöver redan beslutade nedsättningar.

Det kan, som utskottet ser det, finnas skäl att pröva ytterligare sänkta avgifter i de s. k. malmfältskommunerna. Om t. ex. energibeskattningen tas bort, vilket moderata samlingspartiet föreslagit i motion 1982/83: 1594, samt om det tidigare nämnda förslaget till lärlingsutbildning genomförs förbättras förutsättningarna för näringslivet i dessa kommuner mycket kraftigt.

Regeringens förslag om en geografiskt likvärdig sänkning av avgifterna i hela Norrbotten innebär, enligt utskottets mening, en ny syn på hur regionalpolitiskt stöd skall fördelas. Vid de beslut om regionalpolitiken som riksdagen senast tog rådde enighet om att koncentrera insatserna till ett geografiskt mera avgränsat område, främst Norrlands inland. Det kan också finnas skäl att påpeka att den nyligen tillsatta regionalpolitiska utredningen har som en av sina främsta uppgifter att pröva eventuellt nya principer för stödområdesindelning samt olika former av generella stödåtgärder av det slag som nu är aktuella.

I avvaktan på regeringens förslag om den närmare utformningen av nedsättningen av socialavgifterna stöder utskottet moderata samlingspartiets i annat sammanhang framlagda förslag att sänkningen av arbetsgivaravgiften bör uppgå till 5 % i de delar av stödområde A som inte redan har nedsättning samt till 3 % i stödområde B.

Vad utskottet anfört här bör regeringen underrättas om. Motionerna 2261, 2267 och 2272 som tar upp andra regionala differentieringar och avgränsningar avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. beträffande *regioner som skall omfattas av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2273 yrkande 2 i motsvarande del samt med avslag på propositionens förslag och motionerna 1982/83: 2261 yrkande 4 i motsvarande del, 1982/83: 2267 yrkande 1 och 1982/83: 2272 yrkande 6 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

28. Regioner som skall omfattas av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län m. m. (mom. 25)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 29 som börjar i "I fråga" och på s. 30 slutar "inom detta" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt förslaget i centerpartiets partimotion 2261 att insatserna i Norrbotten skall koncentreras till de regioner som har de största problemen samt att stödområdesindelningen skall vara utgångspunkt för insatsernas fördelning över länet. När det gäller de regioner i vilka nedsättning av socialavgifterna i Norrbottens län skall ske föreslår utskottet därför att kommunerna inom stödområdena A och B skall omfattas av sänkningen. Nedsättningen bör uppgå till 10 procentenheter enligt samma regler i övrigt som nu gäller för de fyra malmfältskommunerna. Detta bör enligt utskottets mening ge inlandskommunerna en stärkt ställning gentemot de bättre lottade kustkommunerna. Andra yrkanden om avgränsningar av regioner i Norrbotten som bör få avgiftssänkning

avstyrks av utskottet. Det gäller förutom propositionens förslag motionerna 2267, 2272 och 2273 i aktuella delar.

dels att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. beträffande *regioner som skall omfattas av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2261 yrkande 4 i motsvarande del samt med avslag på propositionens förslag samt motionerna 1982/83: 2267 yrkande 1, 1982/83: 2272 yrkande 6 i motsvarande del och 1982/83: 2273 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

29. Regioner som skall omfattas av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län m. m. (mom. 25)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 29 börjar "I fråga" och på s. 30 slutar "inom detta" bort ha följande lydelse:

Den av regeringen föreslagna avgiftsnedsättningen i hela Norrbottens län kommer att medföra en relativ försämring av konkurrensläget för näringslivet i de inlandskommuner som redan i dag har lägre avgifter. Deras relativa fördel jämfört med t. ex. kustorterna försvinner, om hela länet får samma avgiftsnedsättning. Detta kan utskottet inte acceptera. Insatserna måste i stället prioriteras till de områden som har de största problemen. Utskottet föreslår därför i överensstämmelse med motion 2272 en avgiftsnedsättning med 20 procentenheter, dvs. med 10 procentenheter utöver nuvarande regler, i de kommuner som huvudsakligen är inlandskommuner. Någon nedsättning av avgifterna i kustkommunerna bör inte göras. Kostnaderna i form av uteblivna intäkter för staten kan uppskattas till 170 milj. kr. Jämfört med regeringens förslag minskar således belastningen på statsbudgeten med 160 milj. kr. per år.

Innan ytterligare förändringar görs i det geografiska området eller storleken av avgiftsnedsättningen i övrigt måste enligt utskottets mening göras en utvärdering av effekterna.

Utskottet avstyrker andra yrkanden i fråga om regioner som skall omfattas av avgiftsnedsättningen i propositionen och motionerna 2261, 2267 och 2273.

dels att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. beträffande *regioner som skall omfattas av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2272 yrkande 6 i motsvarande del samt med avslag på propositionens förslag och motionerna 1982/83: 2261 yrkande 4 i motsvarande del, 1982/83: 2267 yrkande 1, 1982/83: 2273 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

30. Särskild nedsättning av socialavgifterna i Svappavaara (mom. 26)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 30 som börjar "Den särskilda" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet avstyrker propositionens förslag om en särskild nedsättning av socialavgifterna i Svappavaara liksom yrkanden i motionerna 2261 och 2272 som berör denna avgiftssänkning. Utskottet vill här peka på de omfattande insatser som föreslagits för att stärka näringslivets utveckling i bl.a. malmfälten. Näringslivet i Svappavaara och Kiruna kommuns glesbygder har dessutom inte en struktur som gör en ytterligare nedsättning av socialavgifterna där meningsfull. Med det anförda tillgodoses också yrkanden i motion 2271 som därför inte behöver föranleda någon åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *särskild nedsättning av socialavgifterna i Svappavaara*

att riksdagen med avslag på propositionens förslag samt motionerna 1982/83: 2261 yrkande 4 i motsvarande del, 1982/83: 2271 yrkande 3 i motsvarande del och 1982/83: 2272 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

31. Särskild nedsättning av socialavgifterna i vissa delar av Kiruna kommun (mom. 26)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 30 som börjar "Den särskilda" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Tanken i propositionen på en total nedsättning av socialavgifterna i en del av Kiruna kommun – införandet av en frizon i Svappavaara – är enligt utskottets mening riktig. Som föreslås i centerpartiets partimotion bör denna frizon emellertid omfatta inte bara Svappavaara utan hela Kiruna kommun utom centralorten. Härigenom blir det möjligt att upprätthålla service och befolkningsunderlag i kommunens ytterområden. Yrkandena i propositionen och i motionerna 2271 och 2272 som rör avgiftsnedsättning i Svappavaara avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *särskild nedsättning av socialavgifterna i Svappavaara*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2261 yrkande 4 i motsvarande del samt med avslag på propositionens förslag och motionerna 1982/83: 2271 yrkande 3 i motsvarande del och 1982/83: 2272 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en frizon i vissa delar av Kiruna kommun.

32. Särskild nedsättning av socialavgifterna i Svappavaara (mom. 26)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 30 som börjar "Den särskilda" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker förslaget i motion 2272 att nedsättningen av socialavgifterna i Svappavaara skall gälla all icke offentlig verksamhet, både redan existerande och nytillkommande sysselsättning. Nedsättningens syfte är att stimulera fram ny sysselsättning. Enligt utskottets mening bör redan befintlig verksamhet ges samma stimulans härför som nylokaliserad. Detta är syftet med förslaget i motion 2272. Propositionens förslag bör alltså avslås i denna del likaså motionerna 2261 och 2271 i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *särskild nedsättning av socialavgifterna i Svappavaara*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2272 yrkande 11 samt med avslag på propositionens förslag och motionerna 1982/83: 2261 yrkande 4 i motsvarande del och 1982/83: 2271 yrkande 3 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

33. Särskild nedsättning av socialavgifterna i Svappavaara (mom. 26)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 30 som börjar "Den särskilda" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan på förslag av vpk avstyrkt nedsättning av socialavgifterna som medel i regionalpolitiken. Att helt ta bort avgiften i Svappavaara tar utskottet bestämt avstånd från. Arbetarrörelsen bör avstå från det frizonstänkande som har sitt upphov i nyliberala kretsar. Med det anförda avstyrker utskottet propositionens förslag och aktuella yrkanden i motionerna 2261 och 2272.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *särskild nedsättning av socialavgifterna i Svappavaara*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2271 yrkande 3 i motsvarande del samt med avslag på propositionens förslag samt motionerna 1982/83: 2261 yrkande 4 i motsvarande del och 1982/83: 2272 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

34. Särskild nedsättning av socialavgifterna för småföretag (mom. 27 – motiveringen)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

att den del av utskottets yttrande på s. 30 som börjar "Kravet i" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående uttalat sitt stöd för moderata samlingspartiets förslag att sänka arbetsgivaravgiften med 5 % i stödområde A och 3 % i stödområde B. Utskottet är inte berett att nu tillstyrka den ytterligare nedsättning för småföretag som föreslås i motion 2261. Motionen bör därför avslås i denna del.

35. Särskild nedsättning av socialavgifterna för småföretag (mom. 27)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 30 som börjar "Kravet i" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker förslaget i centerpartiets partimotion 2261 om en särskild nedsättning av socialavgifterna för småföretag i stödområdena A och B i Norrbottens län.

Inom detta område bör såväl befintliga som nytillkommande företag, tills balans uppnås, befrias från att betala socialavgifter för en lönesumma upp till 400 000 kr. per år, vilket i stort sett motsvarar lönekostnaderna för fem årsanställda. En sådan åtgärd innebär en mycket kraftig stimulans för utvecklingen av småföretagsamheten i inlandet. Därmed förbättras förutsättningarna för att nå regional balans i Norrbotten. Även strävandena till ökad differentiering av näringslivet i malmfälten underlättas i hög grad av denna särskilda avgiftsnedsättning för småföretagen. Dessa generella insatser bör sedan följas upp med förstärkt rådgivning och konsultinsatser från företagareföreningen. Utskottet återkommer senare till denna fråga. Regeringen bör ges till känna vad utskottet har anfört här.

dels att utskottets hemställan under 27 bort ha följande lydelse:

27. beträffande *särskild nedsättning av socialavgifterna för småföretag*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2261 yrkande 4 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

36. Medelsanvisning till Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län (mom. 30)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 32 som börjar "Vad först" och slutar "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

När det gäller regeringens förslag till anvisning av medel till särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbotten delar utskottet den uppfattning som förs fram i motion 2273 att de av regeringen redovisade projekten i sin nuvarande form bara i undantagsfall kan läggas till grund för en beräkning av medelsbehovet. Det bör ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med mer genomarbetade medelsberäkningar. Det är därför inte meningsfullt att anvisa medel för mer än ett budgetår. Riksdagen bör därför nu anvisa 52 milj. kr. till detta anslag.

Härav bör 20 milj. kr. föras över till länsstyrelsen att användas på samma sätt som anslaget Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser. De medel som nu föreslås bör också få användas för aktiva satsningar i glesbygderna. Däremot finns det enligt utskottets mening inte tillräckliga motiv för att bevilja medel till utvecklingsfonden i Norrbottens län. Fondens uppgift är bl. a. att satsa på riskfyllda projekt. Bakom beslut om sådana satsningar måste emellertid alltid ligga en bedömning av projektets kommersiella utvecklingsbarhet. Fondens nuvarande anslag torde enligt utskottets mening räcka även för mer riskfyllda projekt.

Vad utskottet anfört innebär samtidigt att motionerna 2261, 2268, 2271 och 2272 avstyrks i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2273 yrkande 3 samt med avslag på propositionens förslag och motionerna 1982/83: 2261 yrkandena 6 och 8, 1982/83: 2268 yrkande 2, 1982/83: 2271 yrkandena 9 och 10 och 1982/83: 2272 yrkandena 8 och 9 till *Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län* för budgetåret 1983/84 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 52 000 000 kr.

37. Medelsanvisning till Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län (mom. 30)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 32 som börjar "Vad först" och slutar "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

När det gäller anslaget till Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län finns det som föreslås i motion 2261 anledning att bevilja ett belopp som är 15 milj. kr. större än det regeringen föreslår. Skälen härtill är att utskottet förordar att även vissa projekt inom de areella näringarna bör stödjas samt att utvecklingsfonden bör få extra resurser så att filialkontor kan öppnas på flera orter i länet. Därmed fullföljs den satsning på småföretagen som utskottet tidigare förordat med anledning av förslag i

motion 2261. Vad utskottet anfört innebär att motionerna 2268, 2271, 2272 och 2273 i aktuella delar bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2261 yrkandena 6 och 8 samt med avslag på propositionens förslag och motionerna 1982/83: 2268 yrkande 2, 1982/83: 2271 yrkandena 9 och 10, 1982/83: 2272 yrkandena 8 och 9 samt 1982/83: 2273 yrkande 3 till *Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län* för budgetåret 1983/84 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 215 000 000 kr.

38. Medelsanvisning till Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län (mom. 30)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 32 som börjar "Vad först" och slutar "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Som föreslås i motion 2272 bör enligt utskottets mening de medel som anvisas för särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län utökas med 25 milj. kr. utöver regeringens förslag. Dessa extra medel bör ställas till länsstyrelsernas förfogande. Utskottet tillstyrker propositionens förslag när det gäller de ändamål för vilka anslaget skall få användas med undantag för bidrag till upprättandet av kommunala oljereduktionsplaner. Arbetet med sådana planer pågår redan och medel finns tillgängliga inom ramen för energipolitiken. Vad utskottet här anfört innebär att utskottet tillstyrker motion 2272 och avstyrker propositionen samt motionerna 2261, 2268, 2271 och 2273 i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2272 yrkandena 8 och 9 samt med avslag på propositionens förslag och motionerna 1982/83: 2261 yrkandena 6 och 8, 1982/83: 2268 yrkande 2, 1982/83: 2271 yrkandena 9 och 10 samt 1982/83: 2273 yrkande 3 till *Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län* för budgetåret 1983/84 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 225 000 000 kr.

39. Medelsanvisning till Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län (mom. 30)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 32 som börjar "Vad först" och slutar "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker ett särskilt anslag för sysselsättningsskapande åtgärder i Norrbottens län men föreslår i enlighet med yrkanden i motion 2271 ett med 60 milj. kr. utökat belopp i förhållande till regeringens förslag. Av denna anslagsökning bör 10 milj. kr. avsättas som förstaårsanslag till en fond med syfte att stimulera idéer, förslag och konstruktioner. Bland dem som arbetar i länets stora industrier, liksom bland länsbefolkningen i allmänhet, finns ett stort intresse för de regionala näringarna och för utveckling av länet. Det är därför väsentligt att på bred front få detta intresse att bära frukt i form av idé- och förslagsverksamhet.

Vidare bör 50 milj. kr. användas som extra stöd åt regionalt förankrad enskild eller kooperativ småföretagsamhet i Norrbotten. Med det anförda avstyrks propositionens förslag och motionerna 2261, 2268, 2272 och 2273 i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2271 yrkandena 9 och 10 samt med avslag på propositionens förslag och motionerna 1982/83: 2261 yrkandena 6 och 8, 1982/83: 2268 yrkande 2, 1982/83: 2272 yrkandena 8 och 9 samt 1982/83: 2273 yrkande 3 till *Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län* för budgetåret 1983/84 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 260 000 000 kr.

40. Utvärdering av verksamheten vid Servicecentralen i Gällivare (SIGA) (mom. 31)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 32 som börjar "Vad slutligen" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Den statliga servicecentralen i Gällivare (SIGA) har nu varit i tjänst i ett par år. Verksamheten har mött många problem. Att verksamheten av olika skäl inleddes på en alltför omfattande nivå skapade svårigheter. En viss stabilisering förefaller dock nu ha uppnåtts.

Innan man går vidare med en utbyggnad bör enligt utskottets mening en utvärdering av verksamheten snarast göras. Resultatet av denna bör därefter ligga till grund för beslut i riksdagen om eventuell utökning av verksamheten och på vilka orter detta i så fall skall ske.

Detta hindrar självfallet inte att SIGA aktivt arbetar för att genom marknadsföring mot exempelvis statliga verk och myndigheter, men även mot den enskilda sektorn, öka sin orderingång och därmed beläggning i syfte att förbättra lönsamheten och skapa förutsättningar för en gradvis utbyggnad.

Vad utskottet här anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 31 bort ha följande lydelse:

31. beträffande *utvärdering av verksamheten vid Servicecentralen i Gällivare (SIGA)*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2273 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

41. Regionalpolitiskt stöd för ombyggnad av outnyttjade bostadslägenheter (mom. 32)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 33 som börjar "Utskottet konstaterar" och slutar "underrättas om" bort ha följande lydelse:

Utskottet motsätter sig för sin del att en sammanblandning sker av bostadspolitiskt och regionalpolitiskt motiverat stöd på det sätt som föreslås i motion 2269. Motionen bör därför avslås.

dels att hemställan under 32 bort ha följande lydelse:

32. beträffande *regionalpolitiskt stöd för ombyggnad av outnyttjade bostadslägenheter*
att riksdagen avslår motion 1982/83: 2269.

42. Anslaget Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser (mom. 33)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 33 som börjar "Per-Ola Eriksson" och slutar "därför avslås" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion 816 att bl. a. länsstyrelsen i Norrbottens län skall tilldelas en ökad del av anslaget Regionala utvecklingsinsatser för budgetåret 1983/84. En uppräkning är motiverad på grund av utvecklingen av kostnaderna för de åtgärder som skall bekostas i bl. a. glesbygderna. Här bör nämnas den ökning av förevarande anslag med 150 milj. kr. som föreslås i motion 1982/83: 2138 och som utskottet behandlar i betänkandet (AU 1982/83: 23) om regionalpolitiken. Vad utskottet anfört med anledning av motion 816 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 33 bort ha följande lydelse:

33. beträffande *anslaget Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 816 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

43. Konkreta industriprojekt i Norrbottens län (mom. 34)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 33 som börjar "Utskottet har" och slutar "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående på förslag i bl. a. vpk:s partimotion 2271 förordat att en plan för utvecklingen av Norrbotten utarbetas. En väsentlig del av denna plan är ett antal industriprojekt som tas upp i motionen. Det gäller bl. a. handelsgödselfabrik och nya färdigvaruindustrier. Utskottet föreslår att motion 2271 i denna del överlämnas till malmfältsutredningen för närmare övervägande. Regeringen bör underrättas härom. Motion 2272 som delvis berör samma projekt har därmed till en del tillgodosetts och behöver därför inte föranleda någon ytterligare åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 34 bort ha följande lydelse:

34. beträffande *konkreta industriprojekt i Norrbottens län*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2271 yrkande 4 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1982/83: 2147 yrkande 2 och 1982/83: 2272 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilda yttranden

1. Utvidgning av möjligheterna till beredskapsarbete m. m. (mom. 16)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anför:

Vi har inte framfört någon erinran mot att möjligheterna till beredskapsarbete m. m. i Norrbotten vidgas utöver vad som nu gäller, eftersom vi anser att detta är frågor som det bör ankomma på regeringen att besluta om. Vi vill emellertid kraftigt understryka att besluten om stöd skall rymmas inom de anslagsramar som står till AMS resp. länsarbetsnämndens förfogande.

2. Konkreta industriprojekt (mom. 34)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anför:

Vi vill här erinra om vad vi anfört i reservationer till majoritetens text om betydelsen av att utvecklingen av industrin i Norrbotten sker inom den privata sektorn. Det statliga företagandet i Norrbotten är redan alltför omfattande. De projekt som nämns i motionerna bör om de är företagsekonomiskt motiverade – och endast sådana bör genomföras – kunna realiseras utan annan statlig medverkan än genom reguljärt arbetsmarknads- och regionalpolitiskt stöd.

3. Konkreta industriprojekt (mom. 34)

Elver Jonsson (fp) anför:

Utskottet har i det föregående förordat en rad åtgärder för att förbättra förutsättningarna för näringslivets utveckling i Norrbotten. Det finns mot den bakgrunden anledning att mera aktivt pröva möjligheterna till industriutbyggnader under de nya förutsättningarna. Jag utgår ifrån att de förslag till konkreta industriprojekt som förs fram i motionerna 2147 och 2272 tas upp till prövning i det fortsatta arbetet med sysselsättningsfrågorna i Norrbotten bl. a. i malmfältsutredningen. Mot den bakgrunden har jag avstått från att avlämna reservation på denna punkt.

Innehållsförteckning

Sammanfattning ... 1
Regeringens förslag ... 2
Motionerna ... 3
Utskottet ... 7
Riktlinjer m. m. ... 7
Utvecklingen i Norrbotten ... 7
Den allmänna inriktningen av sysselsättningsåtgärderna ... 9
Övriga förutsättningar för utskottets ställningstagande ... 17
Arbetsmarknadspolitiska åtgärder ... 18
Åtgärder under budgetåret 1982/83 ... 18
Insatser för övertaliga inom LKAB ... 19
Flyttningsbidrag och inlösen av egnahem ... 21
Övriga arbetsmarknadspolitiska åtgärder ... 22
Anslagsfrågor ... 23
Regionalpolitiska åtgärder ... 26
Åtgärder för att höja konkurrenskraften i näringslivet ... 26
Övriga förslag till regionalpolitiska åtgärder ... 32
Utskottets hemställan ... 34

Reservationer
1. Riktlinjer för utvecklingen i Norrbottens län (m, c, fp) ... 37
2. Riktlinjer för utvecklingen i Norrbottens län (vpk) ... 38
3. Förutsättningarna för sysselsättningspolitiken i Norrbottens län m. m. (m) ... 38
4. Avvägningen mellan selektiva och generella medel i arbetsmarknads- och regionalpolitiken (m) ... 40
5. Avvägningen mellan selektiva och generella medel i arbetsmarknads- och regionalpolitiken (c, fp) ... 40
6. Åtgärder för att motverka befolkningsomflyttning i Norrbottens län (c) ... 41
7. Åtgärder för att motverka befolkningsomflyttning i Norrbottens län (m) ... 43
8. Planeringsnivån för Norrbottens län (c) ... 43
9. Fördelningen av sysselsättningsåtgärderna inom Norrbotten (c) ... 43
10. Prioritering av långsiktigt verkande industrifrämjande åtgärder i Norrbottens län (m, c, fp) ... 44
11. Differentiering av näringslivet i Norrbottens län (m) ... 45
12. Differentiering av näringslivet i Norrbottens län (c) ... 45
13. Plan för utveckling av Norrbottens län (vpk) ... 46
14. Förlängd gruvdrift i Svappavaara (c) ... 47
15. Särskild arbetsförmedlingsverksamhet m. m. inom LKAB (c, fp) 48
16. Försöksverksamhet med flyttningsbidrag och inlösen av egnahem (c) ... 48
17. Projekteringsbidrag i Norrbottens län (fp) ... 49
18. Användning av omställningsbidrag inom LKAB (m) ... 49
19. Medelsanvisning till Arbetsmarknadsservice (c) ... 50
20. Medelsanvisning till Arbetsmarknadsutbildning och Yrkesinriktad rehabilitering (m) ... 50
21. Medelsanvisning till Medel för särskilda insatser för övertaliga inom Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) (m) ... 51

22. Medelsanvisning till Medel för särskilda insatser för övertaliga inom Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) (c) 52
23. Medelsanvisning till Medel för särskilda insatser för övertaliga inom Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) (vpk) 52
24. Nedsättning av socialavgifterna som medel i regionalpolitiken (vpk) 53
25. Utformning av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län (m) 53
26. Utformning av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län (c, fp) 54
27. Regioner som skall omfattas av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län m. m. (m) 55
28. Regioner som skall omfattas av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län m. m. (c) 56
29. Regioner som skall omfattas av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län m. m. (fp) 57
30. Särskild nedsättning av socialavgifterna i Svappavaara (m) 58
31. Särskild nedsättning av socialavgifterna i vissa delar av Kiruna kommun (c) 58
32. Särskild nedsättning av socialavgifterna i Svappavaara (fp) 59
33. Särskild nedsättning av socialavgifterna i Svappavaara (vpk) 59
34. Särskild nedsättning av socialavgifterna för småföretag (m) 60
35. Särskild nedsättning av socialavgifterna för småföretag (c) 60
36. Medelsanvisning till Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län (m) 60
37. Medelsanvisning till Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län (c) 61
38. Medelsanvisning till Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län (fp) 62
39. Medelsanvisning till Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län (vpk) 62
40. Utvärdering av verksamheten vid Servicecentralen i Gällivare (SIGA) (m) 63
41. Regionalpolitiskt stöd för ombyggnad av outnyttjade bostadslägenheter (m) 64
42. Anslaget Regionala utvecklingsinsatser (c) 64
43. Konkreta industriprojekt i Norrbottens län (vpk) 65

Särskilda yttranden

1. Utvidgning av möjligheterna till beredskapsarbete m. m. (m) ... 65
2. Konkreta industriprojekt (m) 65
3. Konkreta industriprojekt (fp) 66

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1983